Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען. — היינט 8 זייטען

נייעס פאלקסבלאט

№ 98 | לאדז, מאנטאג, ל' ניסן תר"ץ | אכטער יאהרגאנג | Łódź, Poniedziałek 28 kwietnia 1930 r. | № 98

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71 | Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

פאליטישער מארד איז ווארשא

יוגענדליכער דערשיסט דעם געוו. קאמוניסט אפרים בולץ

װארשא, 27 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט 1 א זייגער בייטאג איז אויף מילא־גאס ערמארדעט געווארען א געוויסער אפרים חייסגראס, וועלכער איז בעקאנט געוועזען אונטערן נאמען אפרים „בולץ".

דער ראטיגער „בולץ" איז געוועזען א פערזאן מיט א בונטער פערגאנגענהייט. א געוויסע צייט איז ער געוועזען א פיהרער פון דער ווארשאווער אונטערוועלט. דאן איז ער געווארען א קאמוניסט און האט צווישען די קאמוניסטען פערנומען א א מינ אנגעזעהענע ארט, אז מ'האט איהם אוועקגעשיקט קיין רוסלאנד אויף שטודיום. צוריקקומענדיג פון רוסלאנד איז ער געווארען א קאנפידענט און א פאליציי־אגענט. ער איז ארויסגעטרעטען אלס עדות אין בעקאנטען שפיטאלעוויטש פראצעס וועגען מאכען פאלש געלד. גלייכצייטיג איז ער געוועזען א מיטגליד ביי די פראקעס.

היינט 1 א זייגער בייטאג, ווען „בולץ" איז געגאנגען אויף מילא־גאס האבען איהם ארומגערינגעלט א פאר פערזאן, און איינער א 15־יעהריגער בחור האט אין איהם אויסגעשאסען 3 מאל פון א רעוואלווער. די אנפאלער זענען אנטלאפען און „בולץ" איז געפאלען אין א בלוט־ריגען צושטאנד. פאר די אנגעקומענע פארשטעהער פון דער מאכט, האט נאך „בולץ" בעוויזען ארויסצוזאגען, אז ער ווייס, ווער עס איז דער מערדער. ער איז גלייך געשטארבען, נישט־בעוויזענדיג א־צורופען דעם נאמען

פערענדיגט דער פלעגערינס־שטרייק

ירושלים, 29. (יט"א טעלעגראפיש) דער שטרייק פון די פלעגערינס אין שפיטאל „שערי צדק" איז פערענדיגט געווארען. דער דירעקטאר האט נאכגעגעבען די פאדערונג פון די פלעגערינס.

DZIŚ o godz. 12 w poł. jako w rocznicę śmierci

b. p. IZRAELA K. POZNAŃSKIEGO

Fundatora Szpitala

odbędzie się w synagodze Szpitala żałobne nabożeństwo, na które zaprasza

Zarząd Szpitala Starozakonnych f. m. POZNAŃSKICH w Łodzi

אתמול אחרי מחלה קצרה וכבדה גוע והאסף אל עמיו בשנת חמשים וחמש לימי חי'

נ"ע שרגא פייביש ב"ר דוב הלוי באמולין

(סוחר בעל חרושת)

ההלוי תהיה היום, ביום ב' ל' ניסן תר"ץ, בשעה 2 אחרי הצהרים מבית האבל שענקעוויטשע 18.

המתאבלים **אשתו, בניו ומשפחתו.**

דער יודישער פליישער־פעראיין פיעטריקאווער 24

דריקט אויס דעם טיפסטן מיטגעפיל דעם קאסירער ה' **ליבערמאן** און ה' **אבראם דימאנט** צוליב'ן טויט פון זייער אומפערגעסליכען שוועסטערן־זוהן און שוואגער

נ"ע מאיר אוניקאווסקי

אויך דריקען מיר אויס דער שווער־געטראפענער **פאמיליע אוניקאווסקי** אונזער אינניגסטען מיטגעפיהל.

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

די פערוואלטונג פון יוד. פליישער־פעראיין פיעטריקאווער 24.

רב ברכות ורוב שמחות ומזלא טבא וגדיא יאי לחברי היקר

מר ישראל דוב נ"י סאכאטשעווסקי

ליום שמחתו **בר־מצוה** שלו אשר היה אתמול הוא שמחת ברוב פאר והדר.

יתן ד' שתוכה לעלות מעלה מעלה על דרכי התורה ויראה בארצנו הקדושה.

גם להוריו ולמשפחתו **מזל־טוב** יאמר להם ויזכו לראות ממנו רוב נחת.

חברו מרדכי בערקאן.

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער **פאמי־ליע אוניקאווסקי** צוליב דעם פריהצייטיגען אוועקרייסען פון זיי זייער מאן, פאטער און אונזער בעסטען מיטהעלפער פאר אונזערע קליינהענדלער־אינטערעסען

נ. ע. מאיר

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

די פערוואלטונג פון גראשער־הענדלער־פעראיין אין לאדז, אלעקסאנדריסקא 8

בעקאנטמאכונג.

די פערוואלטונג פון הילפס־פעראיין „משמרת החולים" אלעקסאנדראווסקא 6 טעלעפאן 146 25, בעהט זעהר אלע מיטגלידער און סימפאטיקער, יונגעלייט און פריילינס, זיך צו פערשרייבען אין פעראיינס־קאנצעלאריע, אנטייל־צונעהמען אין דעם

בלימעל־טאג

וואס וועט פארקומען מיטוואך, דעם 30 אפריל ד. י. געדענקט, אז מיט אייער מיטהילף ראטעוועט איהר יודישע קראנקע פון באלוט, רעדאגאשטש און זגערזש.

די פערוואלטונג.

---

2 שטובען

מיט א קוך

צו פערדינגען

צעגעלניאנא 29

ביי ג. נארדמאן.

Dr. B. Donchin

ספעציאליסט פאר אויגען־קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

מאניושקי 1, טעל. 209-97

הננו משתתפים בצערם העמוק של משפחת בקולין למות עליהם ראש משפחתם

נ. ע. פייביש

בעל המלבנה בבלוט.

קבוצת ההכשרה „רעות" של החלוץ־המרכזי.

דער טומעל ארום דעם אטענטאט

אויף דער סאוויעטישער געזאנדשאפט איןווארשא

ווארשא, 27 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די מעשה מיט דער טייוועלס־מאשין, וועלכע איז ענטדעקט געווארן אין ווארשא, און וועלכע האט געזאלט אויפרייסן די סאוויעטישע געזאנדשאפט האט ארויסגערופן א פערשטענדליכן טומעל. עס ווערן אויף דעם באַ־ען געמאכט פער־שידענערליי השערות און ס׳ווערן פערשפרייט פלאטקעס. די ענדעקעס האלטן, אז די טייוועלס־מאשין שטאמט פון אויסלענדישע שפיאנען, וועלכע ווילן פערוויקלען פוילען אין א מלחמה מיט די סאוויעטן. אין די אפיציעלע קרייזן טרעט מען אנטשיידן ארויס גענגן א. א. מין השערה.

אין דער צייטונג פון רוסישע עמיגראנטן „זא סוואבאדו" איז היינט ארויסגעטראטן דער רעדאקטאר פון דער צייטונג, דער באקאנטער פובליציסט פילאסאפאוו מיט א דערקלערונג, אין וועלכן ער שטעלט קאטעגאריש פעסט, אז די רוסישע עמיגראציע האט קיין שום שייכות נישט צו דעם ראזיגן אטענטאט. פילאסאפאוו ערקלערט, אז ר׳איז גרייט צו געבן א בעלוינונג דעם, וואס וועט אנ־ווייזן, אז וועלכער עס איז רוסישער עמיגראנט האט א שייכות צום אטענטאט. פילאסאפאוו מיינט, אז דער אטענטאט איז אנ׳ארבייט פון אנ׳אויס־לענדישער אפטיילונג פון „ג.פ.או." אתי דעם וויסען פון דער סאוויעטישער געזאנדשאפט אין ווארשא. דאס איז א רינגעלע אין דער קייט פון דער פאלי־טישער אקציע מיט׳ן ציל אפצושוואכן די טעטיגקייט פון די עמיגראנטן, וועלכע האט זיך לעצטענס פערשטארקט.

היינט איז אויפגעוויקעלט געווארן דער פאקט מיט׳ן אויפרייס־שטאט. דער פאקעט וועגט 6 קילא, און נישט 30, ווי ס׳איז פריהער געמאלדן געווארן. דער ווייגער אויף דער טייוועלס־מאשין איז געווען אנגעשטעלט, אז דער אויפרייס זאל פאר־קומען צווישן האלב זיבן און זיבן. גראד אין דער צייט האט געזאלט אין דער געזאנדשאפט פאר־קומען א סעאנס פון א סאוויעטישן פילם. צו וועל־כן ס׳זענען איינגעלאדענט געווארן פיל געסט.

500 יודישע פאמיליעס נשרפים

א לעגענדע וועגן דער שרפה אין פזשעווארסק

לעמבערג, 27. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

ביי דער גרויסער שרפה אין פזשעווארסק זענען 500 יודישע פאמיליעס געבליבן אהן א דאך איבער׳ן קאפ. דער לעמבערגער וואיעוואדע האט אסיגנירט פאר די נשרפים 8000 זלאטעס. עס איז געבילדעט געווארן א קאמיטעט צו העלפן די געליטענע.

אין צוזאמענהאנג מיט דער שרפה, גערהט ארום צווישן די פזשעווארסקער חסידים פאל־גענדע לעגענדע: מיט הונדערט יאהר צוריק האט אין פזשעווארסק געלעבט א גרויסער רבי און צדיק ר׳ משה׳לע. פאר דער פטירה זאל ר׳ משה׳לע האבן געבענשט די שטאט, אז אין משך פון 100 יאהר זאל פזשעווארסק נישט ליידען פון קיין שרפה. מיט א פאר יאהר צוריק איז געווארן 100 יאהר ווי ר׳ משה׳לע איז נפטר געווארן.

10 ארבייטער דערהרג׳עט און 9 שווער־פערוואונדעט

ביי א צוזאמענשטויס פון אנ׳אויטא מיט א צוג

ריגא, 27 (אטע) „פראווראַ" מעלדעט וועגן אנ׳אויטא־קאטאסטראפע, וואס איז פארגעקומען אין גאטשעכיוואני. א לאסט־אויטא, וועלכער האט גע־פיהרט ארבייטער, האט זיך צוזאמענגעשטויסן מיט א לאקאמאטיוו און איז אינגאנצן צושמע־טערט געווארן. 10 ארבייטער זענען דערהרג׳עט געווארן, 9 שווער פערוואונדעט.

א רבי׳ישע חתונה

ווארשא, 27 (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט). אין אטוואצק איז פארגעקומען די חתונה פון א ברודערן־טאכטער פון אלעקסאנדערער רבי׳ן מיט א זוהן פון מאדזשיצער רבי׳ן. היינט נאכמיטאג איז קיין ווארשא געקומען דער אלעק־סאנדערער רבי אין דער בעגלייטונג פון פיל חסידים. דעם רבי׳ן איז איינגעארדענט געווארן אנ׳אוואציע ביים אנקומען. דער רבי איז אפגע־פאהרען קיין אטוואצק, וואוהין עס זענען געקו־מען עטליכע רבים פון פערשידענע ערטער.

גרויסע עראפלאן־קאטאסטראפע

פאריז, 27 (ספ. טעל.) נעבען מאנטפעלער האט זיך פראנצויזישער עראפלאן, אין וועלכען ס׳האבען זיך געפונען 2 אונטעראפיצירען אנגע־שטויסען אויף א בארג, דער עראפלאן איז פערי־ניכטעט געווארען, ביידע פליהער זענען דער־הרג׳עט געווארען.

„גראף צעפעלין" אין ענגלאנד

פרידריכסהאפען, 27 (א.ט.או.) 6 איגדערפריה איז די לופט־שיף „גראף צעפעלין" מיט 13 פאסאזשירען אפגעפלויגען קיין ענגלאנד.

4 א זייגער האט מען „צעפעלין" געזעהען איבער לאנדאן, 4 א זייגער מיט 50 מינוט האט זיך „גראף צעפעלין" אראפגעלאזען אין וועמבלעי. די שיף איז בעגריסט געווארען דורך א ריזיגען עולם. 6 א זייגער אינאווענד איז „גראף צעפעלין" צוריק אפגעפאהרען קיין פרידריכסהאפען.

מתנה פון חיפה׳ער יודען

פאר׳ן קאמאנדאר פון ענגלישער קריגס־שיף

לאנדאן, (י.ט.א.) דער לאנדאנער ענגלא־פאלעסטינישער קלוב האט איבערגעגעבן אין נא־מען פון דער חיפה׳ער יודישער קהלה א מתנה דעם קאמאנדאר פון דער קריגס־שיף „בארהאם" וו. ל. דזשעקסאן אין אנערקענונג פון די פערדינ־סטען פון די אפיצירען און מאנשאפט פון דער שיף בעת די אויגוסט־אונרוהען אין ארץ־ישראל. די מתנה איז א תנ״ך, נעבונדען אין זילבער־בע־צירונגען, אויסגעארבייט אין „בצלאל"־שול.

בעת דער רעדע, וואס קאמאנדאר דזשעקסאן האט ביי דער געלעגענהייט געהאלטען אין ענגלא־פאלעסטינישען קלוב, האט ער אונטערגעשטראכען „די גאסטפריינדליכקייט, מיט וועלכער די אפיצי־רען און מאנשאפט פון „בארהאם" זענען אויפגע־נומען געווארען דורך דער חיפה׳ער יודישער קהלה בעת די שווערע אויגוסט־טעג, ווען זיי זענען אויפ־געפאדערט געווארען צו בעטייליגען זיך אין דער אויפגאבע פון צוריקשטעלונג פון געזעץ און ארד־נונג אין ארץ־ישראל".

זיצונג פון צ. ק. פון „קרן־החלוץ" אין ווארשא

ווארשא. אין לאקאל פון „החלוץ" (ארלע 7[11) איז פארגעקומען א לאנגטייגע זיצונג פון צענטראל־קאמיטעט פון „קרן־החלוץ".

די זיצונג איז פארגעקומען אונטער׳ן פארזיץ פון ה׳ א. פארליעשעווסקי. ה׳ ראבקין גיט אב א דין וחשבון וועגן די עליה קיין ארץ ישראל. אין פערלויף פון די לעצטע 7 חדשים זענען אריינגעקומען קיין ארץ ישראל נייע 5300 עולים, פון זיי 3.000 חלוצים. די חלוצישע עליה איז געגאנגען הויפט־זעכליך אין די קלאסעס און 79 פראצענט האבען דארט גלייך בעקומען בעשעפטיגונג. בערך 20 פראצענט זענען געבליבען ארבייטען אין די שטעט. 65 פראצענט פון דער ראיאנער עליה איז געגאנגען פון פוילען.

די ארץ ישראל געשעהענישן האבען געגעבען א גרעסערן שטוים די חלוצישע בעוועגונג זי זאל זיך ראפעלט פערגרעסערע. די „החלוץ" א נאציאנאל צייל איצט 24.000 חברים. לעצטענס האט זיך געגומען אויך ענטוויקלען א חלוצישע עליה פון אמע־ריקע, ארגענטינע און דרום אפריקע.

אויך די חלוצישע ארגאניזאציע אין פוילען האט זיך שטארק פערגרעסערט און ציילט איצט 12.000 חברים. פון 180 סניפים אין פוילען מיט 7 חדשים צוריק ציילט שוין היינט דער „החלוץ" 300 סניפים.

ה׳ מינקאווסקי רעפערירט וועגען דער לאגע אין דער פוילישער „החלוץ" ארגאניזאציע.

ארום די רעפעראטען ענטוויקעלט זיך א לעב־האפטע דיסקוסיע אין וועלכע עס נעמען אנטייל ה.ה. ד״ר י. ראווידאוויץ, פראפ. מ. שאר, א. פארלי־שעווסקי, רעד. א. גאלדבערג, מ. עלענבערג, אינוש. לאנדרשטאק, א. שיינפעלד א. א.

עס איז בעשלאסען געווארען צו פראקלאמירען גלייך אין גאנץ פוילען די אקציע פאר׳ן „קרן־החלוץ" און צו ווירקען מיט אלע כוחות די אקציע זאל געלונגען.

געעפענט דעם אינטערנאציא־נאלען יריד אין פויזען

פאזען, 27 (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט). היינט איז דא פייערליך געעפענט געווארען דער „אינטערנאציאנאלער יריד אין פאזען". צו דער פייערונג זענען געקומען פון ווארשא פאר־שטעהער פון דער רעגירונג, פון די אויסלענדישע קאנסולאטען, דאן פערטרעטער פון דער קאמונאלער אדמיניסטראטיווער, מיליטערישער און גייסטליכער מאכט אין פאזען א. אנד.

דער יריד וועט דויערן ביז׳ן 4־טען מאי.

אינטענסיווע אקציע פאר דעם באלפור־וואלד אין א״י

ווארשא, 27 (יט״א טעלעפאניש).

רעפ. גרינבוים האט דערהאלטען א רעפעשע פון אוסישקינען אין נאמען פון א צ׳יאנס־קאמיטעט, פון דער ציוני. עקזעקוטיווע און דירעקטאריום פון קרן־קימת תיכף צוצוטרעטען צו דער אקציע פאר באלפור־וואלד, ווייל דאס פערלאנגט דער כבוד פון יודישען פאלק. עס מוזען אין דער נאהענטסטער צייט געפלאנצט ווערען 5000 ביימער.

דער ציוני. צענטראל־קאמיטעט האט אויף דער לעצטער זיצונג בעשלאסען צוצוטרעטען צו אנ׳אקטיווער אקציע אין דער ריכטונג.

לוק וועט טאקי זיין אויף דער סעסיע פון דער מאנדאט־קאמיסיע

לאנדאן, 27 (יט״א טעלעגראפיש).

אין די ציוניסטישע קרייזן האט ארויסגערופן פערוואונדערונג און ענטוישונג דער פאקט, וואס דער באקאנטער ה׳ לוק פון דער א״י־רעגירונג וועט זיך בעטייליגען אין דער ענגלישער דעלעגאציע אויף דער סעסיע פון דער מאנדאט־קאמיסיע אין זשענעוו.

ראנגען אין די אפיציעלע קרייזן האלט מען דעם פאקט פאר גאנץ נאטירליך. לוק וועט בעגלייטען דעם ענגלישען פארשטעהער און וועט געבען אינפארמאציעס אלס פערזאן, וואס טראגט די דירעקטע פעראנטווארטליכקייט פאר די געשעהענישען אין א״י. די קאמיסיע וועט בעטראכטען די לאגע אין א״י און וועט שטעלען פראגען, אויף וועלכע לוק וועט מוזען געבען תשובות.

וואס א בעלאנגט דער אנוועזענהייט פון לוק׳ן אין א״י וועט זיין פערבלייבען דארט פערלענגערט ווערען אויף א געוויסע צייט, אבער ווען דאס וועט געשעהן — איז נאך דערווייל נישט בעקאנט.

פעטיציע פון יודישע פרויען צום הויך־קאמיסאר

ירושלים, 27 (יט.א. טעלעגראפיש) ס׳גע־העהן ארום קלאגען, אז עטליכע יודישע פרויען זאמלען פערטרוילין אונטערשריפטען אויף א פעטיציע צום הויך־קאמיסאר וועגען בעגנאדיגען די צום טויט־פער׳משפט׳ע אראבער.

די פאפוגאי־עפידעמיע איז ערגער ווי די כאלערע

בערלין, 27. (ספ. טעל.) דער בעריכט פון דער סעלקער־ליגע קאמיסיע פאר בעקעמפען עפי־דעמיעס שטעלט פעסט, אז די עפידעמיע פון דער פאפוגיי־קראנקהייט איז פערשלעפט געווארען קיין איירופא פון טייך אמאזאנקא איבער האמבורג.

אין איירופא האט מען פעסטגעשטעלט 400 פאלען פון דער קראנקהייט, פון וועלכע 40 פראצ. זענען געווען שטערבליך.

די שטערבליכקייט איז דא פיל גרעסער ווי בעת דער עפידעמיע פון כאלערא, שארלאך, אדער טיפוס.

אלס בעסטער מיטעל צו בעקעמפען די עפי־דעמיעס עמפפעהלט די קאמיסיע דעם פערבאט פון ברענגען פאפוגאיען, פליגעל און פעדערען, וועלכע דינען אלס ציהרונג.

אונגארישע לופט־פליהער

וועלען בעזיגען דעם אטלאנטיק

בודאפעשט, 27. (אטע) דריי אונגארישע לופט־פליהער זענען ארויסגעפלויגען פון בודא־פעשט קיין ניו־יארק, כדי פון דארט אריבערצו־פליהען דעם אקעאן פון ניו־יארק קיין בודאפעשט און צו בעקומען דעם פרייז פון 10 טויזענד דא־לאר, וועלכע ס׳האט בעשטימט לארד ראטערמער.

די אימיגראציע־סערטיפיקאטען קיין א״י

ווערען נישט צוטיילט לויט די פאליטישע איבערציגונגען

ירושלים, (יט״א) די בריטישע אויספאר־שונגס־קאמיסיע אונטער׳ן פארזיץ פון סער וואלטער שאו האט, ווי בעקאנט, אין איהר בעריכט געמאכט די „פעסטשטעלונג", אז די יודישע ארבייטער־פעדע־ראציע אין א״י (הסתדרות העובדים) האט אנ׳איינפלוס אויף דער פערטיילונג פון די אימיגראציע־סערטיפיקאטען אין דעם זין, דאס די סערטי־פיקאטען ווערען צוטיילט נישט לויט די קוואליפי־קאציעס פון די אינוואנדערער, און דער אויפנאהמס־פעהיגקייט פון לאנד, נאר לויט די פאליטישע איבער־צייגונגען פון די אימיגראנטען. די דאזיגע פעסט־שטעלונג איז געמאכט געווארען אויפ׳ן יסוד פון א דערקלערונג, וועלכע עס האט פאר דער קאמיסיע אפגעגעבען דער אינוואנדערונגס־קאמיסאר ביי דער א״י־רעגירונג, אלבערט הייםסאן. די עקזעקוטיווע פון דער הסתדרות־העובדים האט א צט איבערגע־שיקט א בריף דעם ה׳ הייםסאן, אין וועלכען עס ווערט פעסטגעשטעלט, אז זיין ערקלערונג פאר דער אויספארשונגס־קאמיסיע האט נישט קיין שום יסוד. קיינמאל, — ווערט אין בריף געזאגט, — האט די הסתדרות נישט בעקומען קיין אימיגראציע־סערטי־פיקאטען צו פערטיילען. אלע סערטיפיקאטען זענען שטענדיג געשטאנען בלויז צו דער פערפיגונג פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, וועלכע האט אינפארמירט דעם אימיגראציע־דעפארטאמענט, וועל־כע בריטישע קאנסולען אין אויסלאנד עס זאלען געשיקט ווערען סערטיפיקאטען צו פערטיילען צווישען אימיגראנט־קאנדידאטען. די פערטיילונג פון סער־טיפיקאטען, לויט לענדער און אימיגראנטען־קאט־עגאריעס, קומט צושטאנד דורך דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, וועלכע פערשטענדיגט זיך אין דעם ענין מיט איהר עליה־קאמיסאר. די אויסוואהל פון קאנדידאטען פאר דער עליה פיהרען דורך די לאנדעס־פאלעסטינא־אמטען, וואס בעשטעהען פון פערטרעטער פון אלע ציוניסטישע פארטייען. די עקזעקוטיווע פון דער הסתדרות־העובדים פאדערט אויף לסוף ה׳ הייםסאן ריכטיג צושטעלען די פאלי־טישע ערקלערונג, וואס ער האט אפגעגעבען פאר דער בריטישער אויספארשונגס־קאמיסיע.

די צוזאמענשטויסען צווישען ארבייטער און רעוויזיאניסטען

ירושלים, 27 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דער קאנפליקט אין סבא איז נישט ליקווידירט געווא־רען, צו קיין פערשטענדיגונג האט מען נישט גע־קענט דערפיהרען. ס׳איז פאראן אמורא, אז די צוזאמענשטויסען צווישען די מיטגלידער פון „הסתדרות העובדים" און די רעוויזיאניסטען זא־לען איבערחזר׳ן.

ענגלאנד מוז האלטען מיליטער ביים סועץ־קאנאל

כדי צו זיכערען די רוהע אין א״י

יאהאניסבורג, 27 (י.ט.א. טעלעגרא־פיש). גענעראל סמוטס האט געהאלטען א גרויסע רעדע אויף א ציוניסטישען באנקעט. ער האט צוו. אנד. געזאגט, אז היות ווי ענגלאנד איז פעראינטערעסירט אין סועץ קאנאל, וועט זי מוזען שטענדיג דארט האלט מיליטער, און אזוי ארום, פערזיכערען די רוהע אין ארץ־ישראל.

10 טאג ארעסט

פאר שטערען דאווענען ביים כותל־המערבי

ירושלים, 27. (י. ט. א. טעלעגראפיש). נעכטען האט דאס ירושלים׳ער קרייז־געריכט פער־משפט אנ׳אראבער, וועלכער האט געשטערט יודען צו דאווענען ביי דער כותל־מערבי, אויף 10 טאג ארעסט.

—:—:—

לאדז
28 אפריל 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
28 אפריל 1930

אזא אפמאך
וואס וועט שטענדיג קענען אנולירט ווערן

די ים־קאנפערענץ אין לאנדאן האט זיך נאך 3 חדשים ארבייט געענדיגט מיט א זעהר בעשיידענעם רעזולטאט, ס'איז אהן ספק, אז מאקדאנאלד אליין, וועלכער האט אזוי פיל פערדינסטען פאר דער קאנפערענץ, איז ענטוישט. נעהמענדיג דעם ענין ניכטער און רעאל איז מאקדאנאלד געווען זיכער, אז ער וועט ברענגען צו א פערשטענדיגונג צווישען 5 גרויסע ים־מלוכות, דערווייל האט זיך איינגעגעבען צו ברענגען צו א פערשטענדיגונג נאר צווישען 3 מלוכות, ענגלאנד, אמעריקא און יאפאן. צוליב דעם, וואס ס'איז נישט געקומען צו קיין פערשטענדיגונג פון די „5" האט מען אין דער פערשטענדיגונג פון „3" ארייננעשטעלט א פארבעהאלט, אז יעדער פון די דאזיגע מלוכות האט דאס רעכט צו רעווידירען איהר פערפליכטונג, אויב זי וועט איינגעפינען, אז זי איז בעדראהט צוליב די בעוואפנונג פון די מלוכות אויסער דעם אפמאך פון די „3". ס'ענטשטעהט דעריבער די טעארעטישע מעגליכקייט, אז דער טיילווייזער אפמאך פון „3" וועט שטענדיג קענען אנולירט ווערען. ווייטער איז מען געמיינזאם מסכים געווען אויף „הומאניטארע" קאמפס־מעטאדען פון די אונטערוואסער־שיפלעך, וועלכע ענגלאנד האט פערלאנגט אינגאנצען אפצושאפען און וועלכען ס'האט זיך אמשטארקסטען אנטקעגען געשטעלט פראנקרייך.

אלזא, דער געווינס פון דער קאנפערענץ איז ווירקליך א זעהר בעשיידענער. פערשידענע סיבות האבען געבראכט דערצו, דער איינציגער צד וואס איז געווען גרייט צו די ווייטגעהענדסטע הנחות, אין נאמען פון בעגרענצען די בעוואפנונג, איז געווען נאר ענגלאנד.

זי האט זיך אפגעזאגט פון דעם טיטעל „די קעניגין פון די ימים" און מסכים געווען גלייכצושטעלען איהר פלאט מיט'ן פלאט פון די פאראייניגטע שטאטען, וואס האט מעגליך געמאכט די פערשטענדיגונג מיט דער דאזיגער מלוכה.

יאפאן האט געשטעלט צו גרויסע פאדערונגען און מסכים געווען אויף דער פערשטענדיגונג, טראץ דעם ווילען פון דער אייגענער אדמיראליטעט. די גרעסטע שוועריגקייטען האבען אריינגעבראכט אין דער קאנפערענץ פראנקרייך און איטאליען. די איטאליענער האבען דורכאויס געפאדערט גלייכצושטעלען זייער פלאט מיט'ן פלאט פון פראנקרייך, אויף וואס די לעצטע האט בשום אופן נישט געוואלט איינגעהן. פראנקרייך האט ווידער פערלאנגט, אז איהר פערהעלטניש בנוגע דעם ענגלישען פלאט זאל זיין אזא אויף וועלכער ענגלאנד און די אנדערע מלוכות האבען נישט געקענט איינגעהן.

אויף דער קאנפערענץ האט איין מלוכה געקוקט אויף דער אנדערער מיט פערדאכט, און יעדע האט א שפאר ביסעל אימפעריאליסטישע אמביציעס. ווען נישט די פערשטענדיגונג, וואס האט געהערשט צווישען ענגלאנד און אמעריקא שוין פון פריהער, וואלט די קאנפערענץ געליטען א פולשטענדיגע מפלה.

און די פעראינטערעסירטע פאליטישע קרייזען האלטען מען אבער, אז די קאנפערענץ איז געווען א בעדייטענדער שריט פאראויס אין ווערק פון בעגרענצען די בעוואפנונג אויפ'ן ים.

מיט 3 יאהר צוריק האט מען בשום אופן נישט געקענט ברענגען אין דער הינזיכט צו קיין פערשטענדיגונג צווישען אמעריקא, ענגלאנד און יאפאן, און איצט איז דאס א פאקט. און די פערשטענדיגונג פון די גרעסטע ים־כוחות הייסט אין דער אמת'ער דיקטאטור אויפ'ן ים, וועלכע קיינער וועט נישט צוברעכען, און ווייל די דאזיגע דיקטאטור שטיצט זיך אויף אפהאלטען זיך פון ווייטערער בעוואפנונג, דערווייל ביז יאהר 1936, קען דער ערפאלג זיין נאר א גוטער.

דאס אפשטעלען דעם „וועט־לויף" אין דער ים־בעוואפנונג וועט פאר די דאזיגע מלוכות זיין א שפארזאמקייט, וואס וועט דערגרייכען אין די מיליארדען. ענגלאנד אליין וועט זיך איינשפארען איבער 4 מיליארד זלאטעס.

די דריי־פערשטענדיגונג וועט אהן ספק אויסאיבען איהר מאראלישען עפעקט.

אויב די דריי גרעסטע ים־מלוכות האבען געקענט קומען צו א הסכם, וועלען די קלענערע מלוכות זיך נישט קענען לאנג האלטען אין דער זייט, אין ריקזיכט אויף די אונטערשידען, וואס טיילען זיי אפ. דער הויפט־פערדינסט פון דער דאזיגער קאנפערענץ איז אבער דער, וואס איצט וועט לייכטער זיין דורכצושלאגען א וועג פאר דער ענטוואפנונג אויף דער יבשה.

פ. ב.

„אנטיסעמיטיזם און זיין היילונג"
ערקלערונג פון בעקאנטען דייטשען שריפטשטעלער הענריך מאן

בערלין (יט"א) עס איז ערשינען א זאמלונג פון ארטיקלען און רעדעס פון בעקאנטען דייטשען שריפטשטעלער היינריך מאן א. נ. „זיבען יאהר כראניק פון געדאנקען און געשעהענישען". די זאמלונג ענטהאלט אויך א ארטיקעל „וועגען אנטיסעמיטיזם און זיין היילונג" אין וועלכען עס ווערען צוו. אנד. ארויסגעזאגט פאלגענדע געדאנקען: „דער אנטיסעמיטיזם ענטשטעהט דארט, וואו דאס פאלק איז אין קנעכטשאפט. דער אנטיסעמיטיזם פערפליצט אויך אין מעהר אדער ווייניגער ביזוויליגע פארמען נאך דער נאציאנאלער און פאליטישער בעפרייאונג, וואס איז נאך אינערליך נישט ערוואכט געווארען. דער האס צו פראנצויזען און ענגלאנדער האט בעקומען זיין אויסלאדונג זיינערצייט אין דייטשען זין איבער פראנקרייך אדער צוליב ענגלאנד'ס דערגראדירונג צוזאמען מיט גאנץ איראפא נאך דער וועלט־מלחמה. דער דייטשער אנטיסעמיט קען זיך אבער נישט בעפרייען פון פיינליכען געפיהל פון יודענהאס דורך נאציאנאל־געשעהענישען. דאס וואלט געווען א זעלבסטצושטערונג, ווייל מיט זיינע יודען האט ער אלץ געמיינזאם, דאס לאנד, די ווירטשאפט, דעם ארט דענקען, זיין שטעלונג צו די וועלט־אויפגאבען. טיף אין איהם איז פערפאנגען דער „מינדערווערטיגקייטס־קאמפלעקס" און ער פיהלט דעריבער די נויטווענדיגקייט העכער־צואקצענטירען זיין נאציאנאלע ווערט. ער קען זיך נישט בעגעהען אהן דעם האס אין דער נאטיאנעלקייט פון געזאמטע, מיט וועלכען ער האלט אין איין ריוואליזירען. אין דער פארשטעלונג פון די אנטיסעמיטען איז דער יוד, דער הארטסטער און דורכגעטריבענסטער לעבענס־קעמפער. דער אנטיסעמיט וואלט געווען קאנקורענץ־פעהיגער, ווען ער וואלט ווייניגער גרינגגעשעצט ווערטען, וואס גיבען נישט גלייך קיין מאטעריעלע נוצען. ער וואלט גוט געטון, ווען ער וואלט זיין כאראקטער בעגרענצט אין פערשפרייט אויף אידעען. זיי בילדען א גרויסע מאכט. ער וואלט געווארען בעשיידענער און שטארקער און וואלט זיך נישט פערגלייכט אומאויפהערליך מיט די יודען. ער וואלט געווען גליקליכער און וואלט געווארען אויס אנטיסעמיט".

די נישטיגע ענטשעדיגונגען פאר די יודען
וואס האבען געליטען פון די אויגוסט־געשעהענישען

ירושלים (יט"א) עס איז בעקאנט געווארען א רייה ווייטערע פאקטען, ווי אזוי מען בעצאהלט די יודען, וואס האבען געליטען בעת די אויגוסט־אונרוהען דורך בעקומען נישטיגע ענטשעדיגונגען. די ספרדישע קהלה אין חברון, וועלכע האט געפאדערט 6,423 פונט ענטשעדיגונג פאר די 3 שוהלען און איניגע אנדערע אנסטיטוציעס, וואס זענען צושטערט געווארען בעת דער חברונער שחיטה האט בעקומען בלויז 176 פונט. ניסן קאסטעל האט געפאדערט 250 פונט און בעקומען 8 פונט. אליהו ראך, ביי וועלכען מען האט אפגעשניטען א האנד און פערברענט זיין הויז האט בעקומען 84 פונט אנשטאט 1,637 פונט. דער יוד שנורמאן פון מקור־חיים וועלכער האט געפאדערט 550 פונט פאר זיין פערברענט הויז האט בעקומען 32 פונט. דער ספרדישער יוד קלינגער האט געמאנט 11,000 פונט און בעקומען 140 פונט. דאס יודישע יתומים־הויז אין צפת האט געמאנט 3000 פונט און בעקומען 144 פונט. די משפחה פון דערהרגעטען שילער פון דער חברונ'ער ישיבה, קראסנער האט בעקומען 141 פונט אנשטאט די געפאדערטע 5000 פונט. פיל פערוואונדעטע יודען האט מען נישט אנערקענט קיין איין גראשען ענטשעדיגונג. דער שוועסטער פון הרב דווארעץ, ביי וועלכער מען האט אפגעשניטען א האנד און אויסגעפלינדערט דאס הויז, האט מען אויסגעצאהלט 2 פונט מיט 10 שילינג. די פערביטערונג איז נאך געשטיגען צוליב דעם, וואס דער אראבישער אדוואקאט אין ירושלים הארסאן על בעדעאירי האט פאר די געליטענע שאדענס פון דער שרפה אין זיין הויז בעת די אונרוהען בעקומען 340 פונט ענטשעדיגונג. זיין הויז איז דעמאנסטרירט געווארען פאר דער בריטישער אויספארשונגס־קאמיסיע אלס בעווייז, דאס יודען האבען פערניכטעט אראבישע פערמעגען בעת די אונרוהען.

העברעאישע פרעסע וועגען דער פאדערונג
צו בעגנעדיגען די צום טויט־פערמשפט'ע אראבער

ירושלים (יט"א) די העברעאישע פרעסע האט פערעפענטליכט ארטיקלען, אין וועלכע עס ווערט אנגענומען א שטעלונג צו די אראבישע פאדערונגען צו בעגנעדיגען די צום־טויט־פערמשפטע אראבער. „דואר היום" שרייבט וועגען דעם ענין פאלגענדעס: „די אראבישע עקזעקוטיווע און איהרע רעדעל־פיהרער זארגען נישט וועגען גורל פון די פערמשפטע, נאר וועגען זייער אייגענעם פרעסטיזש. אלס רעזולטאט פון זייער אויפרייצענדער אגיטאציע האבען זיך די פשוטע פעלאכען געווארפען צו מארדען און ראבירען. די העצער האבען פערשפראכען, דאס די אנפאלער וועלען בלייבען אונבעשטראפט. אויב די אורטיילען וועלען אויסגעפיהרט ווערען וועלען די אראבישע פיהרער פערלירען יעדע השפעה. די ארץ־ישראל־יודען זענען פאראינטערעסירט דערין, אז די עקזעקוציע פון די גערעכטע אורטיילען זאל פארקומען, ווייל נאר אויף אזא אופן וועלען מיר האבען די גאראנטיע פון זיכערהייט פון דער צוקונפט. נאר דאס וועט בעווייזען, אז א גוער בלוט קען נישט פערגאסען ווערען אונבעשטראפט. „הארץ" שטעהט דאגעגען אויף דעם שטאנדפונקט, דאס עס וואלט געווען געוואונשען, אז די יודישע עפענטליכקייט און די העברעאישע פרעסע זאל זיך אפהאלטען צו פערנעמען א דעפיניטיווע שטעלונג אין דער פראגע און איבערלאזען די פולע פעראנטווארטליכקייט דער רעגירונג. אין פרינציפ — שרייבט „הארץ" — זענען מיר געגען טויט־אורטיילען. געוויס דארפען מארדער, וואס זענען אויסגעפיהרט געווארען בעת אונרוהען נישט מילדער בעשטראפט ווערען ווי געוועהנליכע מארדער. עס איז אבער זיכער, אז עס דארף אין דעם פאל נישט אויסגעאיבט ווערען קיין שום פאליטישער דרוק. מיר זענען נישט מחויב ארויסצוזאגען אונזער מיינונג, אויב מען בעראט זיך נישט וועגען דעם מיט אונז. דער ענין דארף איבערגעלאזט ווערען דעם איינזעהען פון דער רעגירונג. עס זענען פעראן געוויסע אין ארץ־ישראל, עס קומען אין בעטראכט פראגען פון עפענטליכער זיכערקייט. די רעגירונג דארף דאס אלץ בעטראכטען און אליין „בעשליסען".

פראצעס פון אנ'אראבער
וואס האט ערמארדעט זיין שוועסטער צוליב א ליבע

אין דער סעסיע פון יפו'ער געריכט איז בעהאנדעלט געווארען א פראצעס וועגען א ברודער, וואס האט ערמארדעט זיין שוועסטער.

אויף דער בעשולדיגונגס באנק זיצט אנ'עלטערער אראבער, א רייכער פויער, פון דעם אראבישען דארף סאראפענד אל־חרב, נעבען דער יודישער קאלאניע נס־ציונה. סאיד חאמדאן, דער בעשולדיגטער האט געהאט א שוועסטער מיט דעם נאמען ריבאה. זי איז געווען דאס שענסטע מיידעל אין דארף. אלע יונגע לייט האבען זיך געשארט צו איהר. אבער איינער האט זיך אין איהר שטערבליך פערליבט. זי האט איהם אויך ליב בעקומען. האט זיך אנגעהויבען א ראמאן. איז דעם רייכען ברודער נישט אנגעשטאנען דער שידוך און ער האט געוואלט שטרען און חתונה מאכען איהר פאר א רייכען חתן, וואס ער האט פאר איהר אויסגעקליבען. האט זיך דאס מיידעל נישט געוואלט אונטערגעבען. זי האט נישט געוואלט ערפילען דעם ווילען פון איהר רייכען ברודער און נישט געוואלט חתונה האבען מיט דעם חתן וואס זי האט נישט ליב. דאס האט סאיד חאמדאנ'ען שטארק פערדראסען. און אין א שעהנעם טאג האט מען געפונען דאס מיידעל א טויטע. באלד איז געפאלען דער פערדאכט אויף איהרע צוויי ברידער. ווייל דער גאנצער דארף האט געוואוסט וועגען דעם ראמאן. א בעדואינער פון דער געגענד האט פערצעהלט פאר דער פאליציי, וואס איז געקומען מאכען די אויספארשונג וועגען מארד, אז מיט עטליכע טעג פריהער האט צו איהם געזאגט סאיד האמדאן פאלגענדע ווערטער:

— מיין הינדיכע איז פערריקט געווארען. איך וועל זי דערשיסען.

דאס איז די מעשה. אבער ביים פראצעס ווייזט זיך ערשט ארויס, מיט וועלכע מיטלען דער מערדער האט זיך געוואלט ארויסדרעהען פון דער שטראף שוין זיצענדיג אין טורמע.

נאכ'ן מארד האט די פאליציי ארעסטירט ביידע ברידער פון דער ערמארדעטער מיידעל, אלס פערדעכטיגע. זיצענדיג אין געפענגניש האט סאיד האמדאן דא געפונען אויך זיינעם א קרוב, וואס איז דא געזעסען ארעסטירט, ווייל מען האט ביי איהם געפונען חשיש (א מין אפיום), און האט שוין געדארפט בעפרייט ווערען. האט סאיד איהם געבעטען ער זאל איהם העלפען ארויס פון דאנען און ער האט איהם אנגעוויזען וואס ער האט צו טון: ער זאל צוגעהן צו איינעם פון די ווייגגערטנער און זאל דארט אויסגראבען א גריבעל און ארויסנעמען פון דארט א גארטעל מיט קוילען און א רעוואלווער און זאל דאס אוועקטראגען און אוועקלעגען אין שטוב פון זיין שוועסטער ריבאה'ס געליבטען און דערנאך זאל ער אויך איבערגעבען דער פאליציי, אז ביי דעם בחור געפינט זיך געוועהר. אז די פאליציי וועט זעהן, אז דאס געפונענע געוועהר פאסט צו די סימנים פון מארד, וועט זי ארעסטירען דעם בחור, און ער חאמדאן, וועט ארויס פריי.

וועגען דעם ברודער זיינעם, וואס איז געזעסען מיט איהם צוזאמען, דערצעהלט חאסאן, זיין קרוב — אז ער קען נישט מארדען. די הענד ציטערען ביי איהם, און אז ער האט אויסגעשאסען אלע קוילען און גאר נישט געטראפען, וואס טוט דער קרוב? הערט אלעס אויס, זאגט צו און געהט גיט עס איבער דער פאליציי.

סאיד פרובט זיך אבער ווייטער. ווען די ביידע ברידער זענען אריבערגעפיהרט געווארען אין ירושלים'ער געפענגניש, האט דער יונגערער ברודער איינגעשטימט אבצוגעבען אנ'ערקלערונג, אז ער איז דער מערדער. דער עלטערער ברודער האט איהם איינגערעדט, ער זאל נעמען אויף זיך די שולד און דערפאר וועט ער איהם געבען 2,000 דאלאר. אנ'ארעסטאנט, וואס קען שרייבען, האט אנגעשריבען דעם וועקסעל און סאיד חאמדאן האט אונטערגעשריבען. דערנאך האבען זיי איינגעלאדען דעם פערוואלטער פון געפענגניש און דער יונגערער ברודער האט געגעבען די ערקלערונג, אז ער איז דער שולדיגער. באלד איז געמאכט געווארען אנ'אויספארשונג און דער וועקסעל־שרייבער האט דערצעהלט דעם גאנצען שווינדעל וואס איז דא געמאכט געווארען.

אזוי האט זיך סאיד האמדאן געראנגעלט מיט'ן טויט, ביז דאס געריכט האט איהם פערורטיילט צום טויט.

אזוי איז ער אריינגעפאלען פאר א נישט־פאסיגען שידוך.

טעלעפאן צווישען לויפענדע צוגען

לאנדאן, 27 (ספ. טעל.) זונטאג אין אווענד וועט דער ענגלישער פרעמיער מאקדאנאלד אוועקפאהרען קיין שאטלאנד, כדי פון דארט דורכצופיהרען א טעלעפאניש געשפרעך מיט'ן פרעזידענט פון די קאנאדישע באהנען, וועלכער וועט אין דעם מאמענט זיך געפינען אין א לויפענדען צוג פון מאנטרעאל קיין טאראנטא.

דאס געשפרעך וועט זיין דער ערשטער פרוב דורכצופיהרען א שטענדיגער קאמוניקאציע צווישען צוויי לויפענדע צוגען אין קאנאדע און אנדערע פונקטען פון דער וועלט.

ווארבורג האט צוטרוי צו דער ענגלישער רעגירונג

ניו־יארק, 27 (יט"א טעלעגראפיש). אין א געשפרעך מיט'ן יט"א־קארעספאנדענט האט פעליקס ווארבורג ערקלערט, אז ער האט צוטרוי צו דער ענגלישער רעגירונג, און איז זיכער, אז זי וועט ערפילען איהרע התחייבותין. ווארבורג האט אויך ערקלערט, אז ער איז צופרידען פון דער לעצטער סעסיע פון אדמיניסטראטיווען ראט.

פאבריק־שולען פאר דער יודישער ארבייטער־יוגענד

מאסקווא (יט"א) אין הסכם מיט'ן בעשלוס פון בילדונגס־קאמיסאריאט וועלען אין קורצען געעפענט ווערען אין די גרעסטע אינדוסטריע־צענטערען ווי לוגאנסק, כארקאוו, קיעוו א. א. וו. 18 יודישע פאבריק־שולען. א דאנק די שולען וועט א גרויסע צאהל יודען האבען די מעגליכקייט שנעל און גרינדליך זיך אויסלערנען די ארבייט.

נ׳יער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 28 ל׳ ניסן תר״ץ

אפריל
זון-אויפגאנג 4.14
זון-אונטערגאנג 6.54

רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע
אויף מלוכה-שטיצע פאר אפריל

(—) דער אונטערשטיצונגס-אמט ביים מאגיסטראט איז מודיע, אז פון מארגען, מאנטאג, וועט זיך אנהויבן די רעגיסטראציע פון ארבייטסלאזע אויף מלוכהשער ווינטער-אונטערשטיצונג פאר אפריל 1930, וועלכע האבן בעקומען אונטערשטיצונג פאר׳ן חודש מערץ ד. י. פון דער קאסע ביי דעמזעלבן אמט.

די ארבייטסלאזע, אין דער משפחה פון וועלכע עס ארבייט כאטש איין פערזאן, און וואוינט מיטן ארבייטסלאזן צוזאמען האט נישט קיין רעכט אויף דער דאזיגער ווינטער-אונטערשטיצונג.

די רעגיסטראציע וועט פארקומען אין אונטערשטיצונגס אמט אויף פאמארסקא 18 פון 9 פריה ביז 2 א זייגער לויט פאלגענדען סדר:

מאנטאג, דעם 28 ד. ח. — ארבייטסלאזע מיט די פאמיליען-נעמען אויף A, B, C, D, E, F, דינסטאג, דעם 29 — G, H, I, J; מיטוואך, דעם 30 — K, L, Ł; דאנערשטאג, דעם 1 מאי — M, N, O; פרייטאג, דעם 2 — P, R, S; מאנטאג, דעם 5 מאי T, U, W, Z, Ż.

די ארבייטסלאזע, וואס מעלדען זיך צו דער רעגיסטראציע, דארפען צושטעלען: 1) א פאס, אדער אנ׳אנדער אפיציעלע לעגיטימאציע, וואס בעשטעטיגט די פערזאן פונ׳ם בעטער; 2) א לעגיטימאציע פונ׳ם פ.ו.פ.פ., וואס שטעלט פעסט דעם פאקט פון קריגען מלוכהשע ווינטער-שטיצע פאר מערץ 1930.

1. מאי
נעמיינזאמע ארב.-דעמאנסטראציע

(ב) אויף די לעצטע געמיינזאמע בעראטונגען פון די סאציאליסטישע פארטייען איז בעשטימט געווארען, אז אין דעם 1-טען מאי אינ׳ם אלגעמיינעם דעמאנסטראציע-צוג זאלען אנטיילנעמען א חוץ די פ.פ.ס., דייטשע ארבייטער-פארטיי און „בונד״, אויך די רעכטע און לינקע פועלי-ציון.

צו דער פייערונג פון 3. מאי

(מ) מיטוואך איז אונזער איז פארגעקומען א זיצונג פון קאמיטעט צו פייערן דעם 3. מאי, עס איז געוועהלט געווארען א פרעזידיום, אין וועלכען עס זענען אריין: פרעזעס האלצרעכער לאנדער שול-קוראטאר און הי׳ רוגרא — אלס סעקרעטאר. דער קאמיטעט האט דאן אויסגעארבייט דעם פראגראם פון דער פייערונג.

אלע קינדער
מוז מען שטעלען פאקען

(א) לויט א פעראָרדנונג פונ׳ם געזונדהייטס-דעפארטאמענט זאל אין דער וואיעוואדזטווע ארורכגעפהרט ווערען אן אלגעמיינע פאקען-אימפונג פון אלע קינדער, וועלכע זענען געבוירען אין יאהר 1929, און די, וועלכע ענדיגען אין 1930 זיבען יאהר. די אקציע פון פאקענשטעלען דארף דויערן פון 1-טען מאי ביז 1-טען יולי. די עלטערן און אפיטרופסים, וועלכע וועלען זיך נישט אונטערווארפען דער דאזיגער פעראָרדנונג דראהט א שטראף ביז 200 זל. אדער 14 טעג ארעסט.

הארץ-שלאג
פון א סלאנימער סוחר

(ח) נעכטען האט אין די מעבלירטע צימערן אויף פיעטריקאווער 6 בעקומען א הארץ-שלאג א סוחר פון סלאנים, לייזער מייערזאן, 58 יאהר א. ט. די ארויסגערופענע פאנאטאוויע האט איהם ערטיילט די ערשטע הילף.

פארפאלען

אויף לאמושינסקא איז דורך א מאטאציקעל איבערגעפאהרען געווארען די 21-יעהריגע גענאוועפא שמאטא (פיאסקאווסקא 46).

* * *

אויף בושעזשינער 69 איז פלוצים געשטארבען דער 56-יעהריגער וולאדיסלאוו לאסקעוויטש. דער ארויסגערופענער דאקטאר פון פאנאטאוויע האט פעסטגעשטעלט דעם טויט פון א הארץ-שלאג.

* * *

אין טויער פון הויז אויף טשליוסקא 15 איז פלוצים געשטארבען דער 60-יעהריגער ארבייטס-לאזער אנדזשעי יוקעל, (זשגאווסקא 109).

* * *

אויף בושעשינער נאס איז איבערגעפאהרען געווארען די 66-יעהריגע היימלאזע מאריאנא מענזשלעווסקא.

פאדערונגען פון די סעזאן-ארבייטער

אין פערא״ן „פראצא״ איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון ארבייטער-דעלעגאטען. עס איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע וועגען די ארבייטסלאזע סעזאן-ארבייטער. בשעתן איז אריינגעפלאסען א פארשלאג אין מאגיסטראט צו העכערען די לוינען פאר די סעזאן-ארבייטער אויף 15 פראצענט.

פרעזידענט זשעמיענצקי האט ערקלערט, אז וועגען א הוספה פון די ארבייטסלוינען קען קיין רייד נישט זיין, ווייל עס זענען דערויף קיין פאנדען נישטא.

די לאגע שטעלט זיך איצט פאר אזוי, אז מען מוז די עפענטליכע ארבייטען שטארק קירצען, און עס וועלען היי-יאהר רעדוצירט ווערען א-ערך 2000 ארבייטער.

אויף דער פערזאמלונג איז בעשלאסען געווארען צו פאדערן, אז די סעזאן-ארבייטער זאלען ארבייטען 6 מאל אין וואך, און עס זאלען נישט פערקלענערט ווערען די לוינען.

ווי אזוי דארף מען פערפאקען פאסט-פאקעטען

דער פאסט- און טעלעגראף-אמט מעלדעט, אז פאסט-פעקלעך, וועלכע האבען א קלענערען ווערט און עס קען זיי נישט שאטען קיין פייכטקייט א. ד. גל. מעגען איינגעפאקט ווערען איינפאך אין דיק פאפיר. פאסט-פעקלעך, וועלכע דארפען אבער ווייט איבערגעפהרט ווערען און דארפען א גרעסערען ווערט. מוזען איינגעפאקט ווערען אין לייוואנט, טעקטור, צעראטע, אדער גוט געמאכטע הילצערנע אדער בלעכענע קאסטעלעך. פעקלעך מיט פליסיגקייטען און פלעשער דארפען זיין געפאקט אין קוישען, עמערס. פעקלעך אהן א ווערט אדער ביז 100 זל., וועלכע ענטהאלטען נישט קיין נאדלען, זילבערנע א. א. וו. קליינינקייטען דארפען נישט זיין ספעציעל געשלאסען, אויב דאס פעקעל איז גוט געמאכט אזוי, אז די זאכען וועלען פונ׳ם פעקעל נישט ארויספאלען. טייערע פעקלעך דארפען נאך ארומגעבונדען ווערען מיט א שטריקעל, און פעקלעך, וועלכע ענטהאלטען געלדער, זילבערנע זאכען א. א. וו. דארפען פערזיגעלט ווערען מיט סלאק-זיגלען, פלאמבעס א. ד. גל.

דער פאסט-אמט מעלדעט, אז אויב די פאסט-פעקלעך וועלען נישט זיין ווי געהעריג איינגעפאקט, וועלען זיי אויף דער פאסט נישט אנגענומען ווערען.

מיט מעסערס, העק און האמערס
האט מען פערטיידיגט דעם כבוד פון א פרוי

(ב) אויף זשוראוויע 8 האבען זיך ביי א געוויסען זשעבראווסקי פערזאמעלט, צוליב זיין נאמענס-טאג, א גרעסערע צאהל בעקאנטע און גוטע פריינד. פלוצים האט צווישען זשעבראווסקי׳ן און זיין פרוי אויסגעבראכען א סכסוך און דער מאן האט די פרוי שטארק צושלאגען. פאר דער פרוי האבען זיך אנגענומען אייניגע פון די געסט און עס איז ענטשטאנען א געשלעג. א טייל פון די פריינד האבען זיך געשטעלט צו הילף זשעבראווסקי, עס זענען געלאזט געווארען אין גאנג שטעקענס, מעסערס, טישען, בענקלעך העק און האמערס. דאס געשלעג האט ליקווידירט די ארויסגערופענע פאליציי וועלכע האט א טייל פון די ענטיילנעהמער אפגעפיהרט אפקיהלען אין קאמיסאריאט.

פאנאטאוויע האט אפגעפיהרט עטליכע שווער-פערוואונדעטע אין שפיטאל אריין.

צוויי שווער פערוואונדעטע אויף פשענדזאלניאנע גאס

(2) נעכטען נאכמיטאג איז די פאנאטאוויע ארויסגערופען געווארען אויף פשענדזאלניאנע גאס צו צוויי שווער פערוואונדעטע: באלעסלאוו אלאפא (פשענדזאלניאנא 11) און פראנציסעק טשטשיאנעק (פשענדזאלניאנא 56) ביידע פערוואונדעטע האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל. נאכדעם ווי זיי זענען צו זיך געקומען, האבען זיי ערקלערט, אז עס זענען אויף זיי אנגעפאלען א פאר פערזאן, צווישען וועלכע זיי האבען דערקענט דעם בעקאנטען אין ווירזשען שכור און אנטוזיאסט „באהא״.

די פאליציי פיהרט אן אויספארשונג.

צובראכען האנד און פיס
אומגליקספאל ביי די מאטאציקל-געיעגען

(א) בעת דעם נעכטיגען מאטאציקעל-געיעג איז פארגעקומען אן אומגליקספאל מיט א געוויסען טעאדאר פלאנא (פון אלעקסאנדער), און א מאמענט, ווען פלאנא האט געוואלט איבערפאהרען אויף דער צווייטער זייט פון שאסע איז אויף איהם אנגעפאהרען פון לאדז א צווייטער מאטאציקעל און איהם אומגעווארפען. פלאנא האט צובראכען די פיס און א האנד.

פארפאל מיט דיר. אדווענטאוויטש
בעת דער פארשטעלונג פון „האמלעט״

נעכטען בעת דער פארשטעלונג פון „האמלעט״ אין פוילישען טעאטער איז דעם ארטיסט און דירעקטאר קאזימיר אדווענטאוויטש, וועלכער שפילט די טיטול-ראלע אין דער פיעסע פלוצים נישט גוט געווארען. ער איז געפאלען אין חלשות. און מען האט איהם א לענגערע צייט נישט געקענט דערמינטערען. די פארשטעלונג איז צוליב דעם איבערגעריסען געווארען און מען האט דעם פובליקום צוריק אויסגעצאהלט דאס געלד פאר די בילעטען.

א דרייסטער באנדיטען-אנפאל

אין דארף ראדיסלאוו הינטער פיעטריקאוו, האבען זיך אין דער וואוינונג פון דער אלמנה קונעגונדע גלאווינסקא אריינגעכאפט 4 באנדיטען, געבונדען אלע שטובינע און ארויסגענומען פון דער שטוב קליידונג, וועש און געלד.

ערשט אין א צייט ארום נאכדעם ווי די רויבער זענען אוועק, האט זיך איינעם פון די גלאווינסקים איינגעגעבען צו בעפרייען פון די שטריק, מיט וועלכע ער איז געווען געבונדען, בעפרייען די איבריגע און אלארמירען די שכנים. מען האט זיך געלאזט נאך די רויבער און מיטגעטיילט דער פאליציי. ביז איצט האט זיך אבער נאך נישט איינגעגעבען די רויבער צו כאפען.

לאדזער קאמעראל-טעאטער „ארט״ אל. 1. מאי 2 פריהער ענגל. זאל
ליטעראר. לײטער: משה בראדערזאן. דירעקטאר: יוסף סטרוגאטש. קאמפאזיטאר: דוד ביינעלמאן
היינט, מאנטאג, דעם 28-טען — נאך 1 פארשטעלונג: אנהויב 9 אוו. צו בילי׳גע פרייזען פון 80 גר. ביז 2 זל.
ס׳ווערט געשפילט: „טשאקעדיג און קנאקעדיג״
איך צווי טיילען. 16 גאנץ ביי׳ע נומערן 16
קאנפראנסיער: נתן רייכענבערג.

פאדאטקעס

אבראטאווי, דאכאדאווי, לאכאלאווי א. ז. וו. דעקלאראציעס ציווילנע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, זאבעזפיעטשעניעס, אוכילעניע, קלויזולעס, ווסטרזשימאניעס, וועגען אקט-אינטערציזיעס, גמ-אנגעלעגענהייטען!

שרייבט ביטעס דאס ביטשריפט-ביורא

„POLPRAW״

נארוטאוויטשא 1, טעל. 170-01.

הנחה פון באהן-בילעטען
פאר די אנטיילנעהמער אין דער אויסשטעלונג פון לאנד-אינדוסטרי אין בידגאשטש

(וו) דאס באהן-מיניסטעריום האט מיטגעטיילט דער פערוואלטונג פון דער בעוועגליכער אויסשטעלונג, אז אלע אנטיילנעהמער פון דער דאזיגער אויסשטעלונג אין בידגאשטש, אין משך פון 1 ביז׳ן 22 יוני ה. י. וועלען בעקומען 50 פראצ. הנחה פון די באהן-בילעטען סיי אין פאסאזשיר, סיי אין שנעל-צוגען. דער עקספאנאטען-אריבערפיהר צוריק פון דער אויסשטעלונג וועט בכלל בעפרייט ווערען פון אפצאהל.

שפארזאמקייט אויף די באהנען

(2) ווי מיר דערוויסען זיך האט די דירעקציע פון דעם לאדזער באהן-קניפ בעקומען א צירקולאר פונ׳ם קאמוניקאציע-מיניסטעריום, וועגען שפארזאמקייט: דאס מיניסטעריום לעגט פאר צו בעגרענצען די צאהל פון די משאות-צוגען און ווי ווייט ס׳איז מעגליך, אויך פון די פערזאנען-צוגען, בעגרענצען די אנגעשטעלטע, פיהרען א שפארזאמע ווירטשאפט מיט די מאטעריאלען, ווי קוילען, שמירעכץ א.ד.גל. עס ווערט פערבאטען צו צונעהמען נייע מיטארבייטער א.ד.גל.

מאטעריאל וועגען געזעלען און לערניונגלעך

(וו) די הנדווערקער-קאמערן האבען אריינגעטראגען א מעמאריאל אין מיניסטערען-ראט מיט דער ביטע, ס׳זאלען פראלאנגירט ווערען די פארריאהריגע עקזאמען-הנחות פאר געזעלען און לערניונגלעך.

בעראטונג וועגען צאל-ענינים

(2) נעכטען זענען קיין לאדז געקומען דעלעגאטען פון פינאנץ-מיניסטעריום און מיניסטעריום פון האנדעל און אינדוסטרי. די דעלעגאטען זענען געקומען צוליב דער נארמאליזירונג פון דעם צאל, וועלכער דארף צוריקגעקעהרט ווערען ביים עקספארט פון די באוועל-סחורות.

אין דער האנדעלס-קאמער איז צוליב דעם פארגעקומען א בעראטונג מיט׳ן אנטייל פון רעפרעזענטאנטען פון דער אינדוסטרי און דעלעגאט פונ׳ם מלוכה׳שען עקספארט-אינסטיטוט.

א קינד אריינגעפאלען אין א קעסעל הייס וואסער

אין אנשטאלט „שיענקעוויטשובקא״ איז אריינגעפאלען אין א קעסעל מיט קאכעדיג וואסער דער 7-יעהריגער וולאדיסלאוו ראבראק (פאביאניצקא 65) אין א שווערען צושטאנד האט מען דאס קינד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

א געשלעג פאר דער קולטור-ליגע

נעכטען אין אוונד האבען אויף בושעזשינער 23, ביים אריינגאנג פון קולטור-ליגע אייניגע פערזאן געטיילט אויפרופען. ווען די ארדנער פון קולטור-ליגע האבען פערלאנגט, אז די פערזאנען זאלען נישט טיילען דארט די אויפרופען, האבען די לעצטע נישט געפאלגט, און עס איז ענטשטאנען א געשלעג. עטליכע פערזאן זענען דערביי פערוואונדעט געווארען.

אויסשטעלונג פון חיים כהנא

די טעג ווערט אין לאקאל פון יודישען פרויען-גימנאזיע אויף פיראמאוויטש-גאס 6, געעפענט ווערען די אויסשטעלונג פון קינסטלער חיים כהנא. די אויסשטעלונג וועט פערנעהמען 80 מעטאלא-פלאסטישע ווערק פון קינסטלער. לעצטענס האט ה׳ כהנא געהאט אויסשטעלונגען אין ווארשא און אין לעמבערג, און די קריטיק האט זיך מיט בעגייסטערונג אפגערופען וועגען די ארבייטען פון לאדזער קינסטלער.

דער גרעסטער קלאנג-פילם פון דער וועלט
נח'ס תבה

פערסיען געהויבען דעם צאל אויף גארן און מאנופאקטור

די לאדזער האנדעלס-קאמער האט דערהאלטען א ידיעה פון פוילישען קאנסולאט אין טאווריז (פערסיען) אז צוליב'ן פאלען פון דער פערסישער וואלוטע איז געהויבען געווארען דער צאל אויף סחורות קיין פערסיען. דער געהעכערטער צאל איז חל פון 10-טען אפריל און אויף פאלגענדע ארטיקלען: בוימוואל-גארן, וואל-גארן, יוטע, לייך, נאטירליכער און קינסטליכער זייד, בוימוואל-גארן מיט זייד, רויהע שטאפען, געבלייכטע, געהרוקטע, סיטץ, גאזע, מוסלין, פלושען א. אז. וו.

גענויערע אינפארמאציעס ערטיילט דאס ביורא פון דער האנדעלס-קאמער, טארגאווא 63.

די ארבייטסלאזיגקייט אין לאדז און אין לאדזער אומגעגענד

אין דעם מלוכה'שען ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט זיינען אין דער לעצטער וואך פערצייכענט געווארען 52,454 ארבייטסלאזע אין לאדז און אין די פאוויאטען, פון דער דאזיגער צאהל אין לאדז אליין 36,336. אונטערשטיצונג האבען בעקומען 28,100, פון דעם אין לאדז אליין 21,788.

די היי-יאהריגע שקל-אקציע

די שקל-אקציע וואס האט זיך אנגעהויבען חול-המועד פסח, ווערט ווייטער געפיהרט. די שקלים ווערען צושפרייט פערשפרייט צווישען די מיטגלידער פון די ציוניסטישע גרופירונגען, גלייכצייטיג ווערט אויך אהרכגעפיהרט א אלגעמיינע אקציע, אין וועלכע עס בעטייליגען זיך די ציוניסטישע גרופירונגען און אנדערע ארגאניזאציעס. אין די אויפרופען וואס ווערען פערשפרייט, ווערט אנגעוויזען אויף די בעזונדערע בעדייטונג פון שקל, וועלכער איז א בעווייז פון דער צוגעהעריגקייט צו דער אלוועלטליכער ציוניסטישער ארגאניזאציע און גיט איהר די מאראלישע שטיצע ביים אויפבוי פון ארץ ישראל. דער פרייז פון שקל איז היי-יאהר בעשטימט געווארען פאר פוילען אויף 1 זל. 50 גר.

„בנימין באלפור"
דער נאמען פון א יודיש קינד

(—) נעכטען איז אין זויגלינגס-היים פון „טאז" פארגעקומען דער ערשטער ברית פון א קינד. וועמענס פאטער ס'איז אומבעקאנט און די מוטער איז א ווארשעווער מיידעל. דער נעבוירט איז פארגעקומען אין לאדז, און די קהלה האט בעשלאסען דאס קינד אפצוגעבען אין זויגלינגס-היים פון „טאז". אויף דעם ברית איז אנוועזענד געווען דער פארזיצענדער און פארשטעהער פון „טאז", פרעזעס און וויצע-פרעזעס פון דער קהלה א. א. דאס קינד האט בעקומען א נאמען בנימין באלפור.

שרגא פייוועל באקולין

נעכטען איז אין אונזער שטאט אין עלטער פון 55 יאהר געשטארבען דער בעקאנטער סוחר און געזעלשאפטליכער טוער נ. ע. שרגא פייוועל באקולין, דער נפטר איז געבוירען געווארען אין שניפישאק, א זוהן פון בעקאנטען סוחר דוב הלוי באקולין, בעקומען א רעליגיעזע ערציהונג, געלערנט אין סלאבאדקער ישיבה און ביים ראש ישיבה פון ווילנא הרב הגאון אליה יצחק, דארט האט ער זיך בעקענט מיט דער השכלה-בעוועגונג און געווארען א שטענדיגער מיטארבייטער אין העברעאישע צייטונגען.

אין לאדז איז ער געקומען מיט 34 יאהר צוריק. ער האט אין די לעצטע יאהרען געארבייט ביי א מאנאגראפיע וועגען יודישען בית-עולם, וואס ער האט זיך געגרייט ארויסצוגעבען. ער איז געווען זעהר בעשיידען און געגעבען פיל צדקה בסתר. אין די לעצטע טעג פון זיין לעבען האט ער געמאכט א צואה און אפגעשריבען גרעסערע ביטראגען פאר פיל וואוילטעטיגע צוועקען, צווישען זיי אויך פארן קרן-קימת. אלס אויספיהרער פון זיין צואה האט דער פערשטארבענער בעשטימט זיין פריינד משה העלמאן.

דער טויט פון דעם אנגעזעהענעם מענשען האט ארויסגערופען א'אונפריכטיגען טרויער ביי די אלע, וואס האבען איהם געקענט.

ת. נ. צ. ב. ה.

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

נ. ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), ע. מילער (פיעטריקאווער 46), וו. גראשקאווסקי (קאנסטאנטינער 15), פערעלמאן (ציגעל-גאס 64), ניעוויאראווסקי (אלעקסאנדראווסקא 57), יאנקעלעוויטש (אלטע שטאט 9).

פון היינט — שטרייק פון די קריסטליכע קצבים

די פליישער-צעכען פון קאפערניק 46 און באלוט האבען אונז צוגעשיקט א בריף, אין וועלכען עס ווערט מיטגעטיילט, אז צוליב דעם, וואס ס'איז נישט געקומען צו קיין הסכם מיט דער מאכט מכח א צעניק פון פלייש-ארטיקלען, וועלען פון היינט, מאנטאג אן, געשלאסען ווערען אלע פליישגעוועלבער און פלייש-ווארשטאטען; די ארבייטער וועלען בעקינדיגט ווערען, און די געוועלבער וועלען נישט געעפענט ווערען ביז עס וועלען נישט בעשטימט ווערען די געהעריגע פרייזען אויף פלייש און פלייש-ארטיקלען.

זעלבסטמארד צוליב נויט

אויף זשעראמסקעגא 19 האט זיך פערסמ'ט מיט יאדינע די 30 יעהריגע חנה מגלאזש. די סבה פון דעם זעלבסטמארד ארבייטסלאזיגקייט און נויט.

ראדיא-פאנאטאוויע

נישט לאנג איז ענטשטאנען אין פוילען א מעכטיגע און פערשפרייטע ארגאניזאציע א. נ. „פיליפס-ראדיא-פאנאטאוויע" געשאפען דורך דער האוינער אונטערנעהמונג, נישט קוקענדיג אויף די בעדייטענדע אויסגאבען, וואס זענען פערבונדען מיט דער ארגאניזאציע פון א.א. אונטערנעהמונג. די פוילישע פיליפס-אנשטאלטען האבען געעפענט א גרויסער נעץ פונקטען, צווארפען איבער'ן גאנצען לאנד אין דער צאהל פון 124, וואס עקזיסטירען יעצט.

אין ווארשא און אין זייבען פראווינץ-אפטיילונגען פיהרען די פאנאטאוויע ספעציעלע אינזשעניערען וועמענ'ס אויפזיכט עם אינטערליגען די בעזונדערע ראדיא-. אויף א.א אופן וואס אפילו צום ווייטעהענדסטע ווינקעלע צוקומען דער האוינער ראדיא-פאנאטאוויע-אינספעקטאר.

די האוינע רעלעגירטע אינספעקטארען וואס רעקרוטירען זיך פון בעקאנטע אויטינע ראדיא-אמאטארען-טעכניקער, האבען נישט דאס רעכט זיך צו פערנעהמען מיט דירעקטען פערקויף, זייער אויפגאבע איז אויסשליסליך צו ערטיילען עצות און פאר-בעראטונגען, וואס ס'איז אזוי שווער צו האבען אין די קלענערע געגענדען.

ס'איז פערשטענדליך, אז די טעטיגקייט פון די האוינע אינספעקטארען האט א גרויסע בעדייטונג פאר דער ענטוויקלונג פון דער ראדיאפאניע אין פוילען. די נייע ארגאניזאציע וועט ארויסגעבען אהן צווייפעל רעזולטאטען נישט ווייניגער אימפאנירענדע פון די ארגאנירטע פוילישע פיליפס ראדיא-עקספעדיציעס.

רינג-קאמפען אין צירק

די נעכטיגע רינג-קאמפען אין צירק האבען זיך פערענדיגט מיט פאלגענדע רעזולטאטען:

סאסארסקי—דיטסמאן, געזיגט האט סאסארסקי אין דער 13-טער מינוט מיט א סופלעס.

מאטיקא—בוכהיים, אהן רעזולטאט.

ווערינגער—בראטניאק, געזיגט האט ווערינגער אין דער 2 טער מינוט מיט א פאדערשטען גאם.

שטעקער—פישער, אהן רעזולטאט.

אין דער לעצטער פאר האבען זיך געטראפען דער ברוטאלער שניידער מיט דעם פראנצויזישען אטלעט לע-פאוור. אין דער 23-טער מינוט האט לע-פאוור געזיגט מיט א מיהל.

היינט קעמפען: 1) סאטארסקי—ראזיע; 2) פישער—מאטיקא, דעצידירענדער קאמף; 3) שניידער—מירנא; 4) דעביע—גרענאוויטש; 5) שטעקער—ווערינגער, דעצידירענדער קאמף.

מעלדונג

נייע שפראך-קורסען פאר ענגליש, פראנצויזיש און שפאניש.

ביי דער היגער אפטיילונג פון דער יודישער צענטראלער עמיגראציע-געזעלשאפט, „יעאס" ווערען געעפענט פון ערשטען מאי ה. י. נייע שפראך-קורסען פאר עמיגראנטען. 1649

עס ווערען געעפענט גרופען פאר שפאניש, פראנצויזיש און ענגליש פאר אנפאנגער.

איינשרייבען קען מען זיך אין היגען ביורא, פון „יעאס", פיעטריקאווער 10 פון 10—2 בייטאג.

ספארט-בעוועגונג.

דער גרויסער ערפאלג פון יודישער ספארט-בעוועגונג
אויף די אטלעטי'שע מייסטערשאפטס-קאמפען אין קראקע

די גאנצע פרעסע אין פוילען און אויך ווייט אריבער די גרעניצען פון פוילען איז פאריגע וואך געווען ענטציקט פון די אויסערגעוועהנליכע לייסטונגען, וועלכע די לאדזער „בר-כוכבא אטלעטען האבען ארויסגעוויזען בעת די אלפוילישע אטלעטישע מייסטערשאפטען אין קראקא.

דאס איז געווען א פערמעסטונג נישט פון גראבע פויסט - שטארקייט פון ברוטאלער קראפט, נאר אן אייגעלע ריאליטעט פון אויסגעאיבטע, אויסגעשמידטע, און עקשנות'דיגען ווילען. דאס איז געווען אן עקזאמען פון בהררגה'דיגער אויסראבייטונג די מוסקולען נישט כדי זיי צו געברויכען אין האנדגעמענג, נאר כדי צו דאקומענטירען די שטאנדהאפטיקייט פון דער אידעע, וועלכע זיי דינען. געטראפן — די אידעע פון פיזישער ווידער אויפלעבונג פון דער יודישער יוגענד. די דריי פוילישע מייסטער אין דער שווער-אטלעטיק, דאס הייסט אין דער שטארקסטער קראפט-לייסטונג ווינגארטען מינץ און שטערן זענען נישט ארויסגעטרעטען אין זייער אייגענעם נאמען. נאר אין נאמען פון יודישען טורן-און ספארט-פעראיין „בר-כוכבא", וועלכער האט א קלארער אויסגעטרעטענע ליניע, וואס הייסט — שאפען שטאלצע, שטארקע, פרעהליכע און גאנצע (פיזיש און גייסטיג) יודען. די דריי פוילישע מייסטער זענען די מוסטערען פון די יודען, וועלכע די יודישע פעראיינען ווילען ליפערען דעם פאלק, וועלכע האבען ערוואַרבען דעם דרך-ארץ נישט נאר צווישען אונזערע אייגענע, די אמות, נאר אין דער גאנצער ארומיגער וועלט.

און דאס איז די צווייטע מדרגה פון די יודישע ספארט-פעראיינען, די ערשטע מדרגה איז געווען דעמאלט, ווען זיי האבען זיך געמוטט אריינרייסען אין דער אלגעמיינער יודישער ספארט- און טורן-בעוועגונג, ווען זיי האבען געדאט צו קעמפען פון איין זייט מיט דער אונצופרידענהייט פון דער יודישער געזעלשאפט אליין און פון דער צווייטער זייט — מיט ביטול און גרינגשעצונג פון דער ארומיגער וועלט צו די יודישע „גבורים" און „העלדען".

די יודישע ספארט-בעוועגונג האט עקשנות'דיג אויסגעהאלטען דעם פרוב, ס'איז איהר געלונגען צו צובראכען די גלייכגילטיגקייט פון דער יודישער געזעלשאפט און צווינגען די אומות העולם דך מיט מעהר דרך-ארץ זיך צו בעציהען צו דעם יודישען ווילען פאר פיזישער רענעסאנס.

ערשט נאך דער גלייכבערעכטיגונג איז געקומען די צייט פאר פערמעסטונג און דאס אויף אלע געביטען פון דער מוסקול-קונסט, די רעזולטאטען פון נומען און אינגעשטרענגטער ארבייט האבען נישט געלאזען אויף זיך לאנג וואַרטען. ביי יעדער פערמעסטונג האבען די יודישע קעמפער עקשנות'דיג אויסגעהאלטען און געזיגט. נישטא קיין איין געביט פון טורנען און ספארט, וואו די יודישע יוגענד האט זיך נישט געוואלט אריינרייסען און די פלעצער. איצט קומען די בעלוינונגען. דער גרויסער ערפאלג, וואס די לאדזער בר-כוכבאנער האבען דערגרייכט צווישען 200 קאנקורענטען אין קראקא, האט געצוואונגען צו דרך-ארץ אנערקענונג. מיט פאקטען קען קיינער נישט קעמפען. דאס ליגט קלאר אויף דער האנד, צו ווינגארטענען, מינצ'ען און שטערנען האט זיך קיינער אויף דער קאנקורענץ נישט געקענט פערגלייכען. פעראיינען מיט הונדערט יעהריגע סטאזשען האבען נישט געקענט ערציהען אזעלכע קעמפער, ווי ס'זענען די איצטיגע פוילישע מייסטער, דאס איז דערפאר, ווייל פאר אונז יודען און די פיזישע ערציהונג ווי וואסער פאר פיש, דערפאר ווייל מיר האבען אנגעהויבען רעגענערירט צו ווערען פיזיש און געמוזט שלאגען אויף אלארם.

די איצטיגע פוילישע מייסטער זענען די פיאנערען פאר דער אידעע פון דער יודישער פיזישער רענעסאנס.

ה—.

„וויסלא" — „ל.ק.ס." 2:0 (1:0)
„חשמונאי" — „ס.ס.ק.מ." 2:0 (1:0)
„חשמונאי" II — „ס.ס.ק.מ." II 2:0

רעזולטאטען פון די פוסבאל-מעטשען וועגען דער „א"-קלאס אין לאדז

„ווידזעוו" — „ל.ט.ס.ג." (רעז.) 1:1 0:1
„ביעג" — „אוניאן" 0:0
„ל.ק.ס." (רעז.) — „ארקאן" 1:4
„ל.ק.ס." II — „ארקאן" II 2:8

פאביאניץ, 27 (טעלעגראפיש).
„הכח" — „פ.ט.צ." 2:5 (1:2)
„הכח" II — „פ.ט.צ." II 4:2
„טוריסטען" — „בוזשא" 2:7

לאדזער מייסטערשאפטס-מעטשען וועגען דער „ב" און „צ"-קלאס

„פאגאן" — „סאקאל" (פאביאניץ) 1:5
„א.י.מ.ק.א." — „טרומפעלדאר" 0:4 (0:0)
„קראפט" — „טויב-שטומע" 1:2
„הוראגאן" — „פאזנאנסקי" 1:5
„ו.וו.י." — „קאלעיאווי" 0:2

פייערליכע ערעפנונג פון נייעם ספארט-פלאץ פון „טור"

נעכטען איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון „טור"-פלאץ, די פייערונג האבען בעגריסט סענאטאר קאפטשינסקי, וויצע-פרעזידענט ד"ר וויעלינסקי, ראטמאן אנדזשעיאק און איננס. ווייגבערג. לכבוד די פייערונג איז פארגעקומען א רייה ספארט-אימפרעזען, וועלכע האבען זיך פערענדיגט מיט פאלגענדע רעזולטאטען:

בעס-באל

„טור" — „ל.ק.ס." 10:4
„טור" — „הכח" 12:30

קויש-באל

„טור" — „ל.ק.ס" 20:12

האנד-באל

פרוין-מעטש צווישען „טור" — „וו.ק.ס."
18:10

צום סוף איז פארגעקומען א וועט-לויף אויף א שטח פון 2.500 מעטער אין וועלכען ס'האבען זיך בעטייליגט 15 אנטיילנעהמער צווישען זיי 2 מיטגלידער פון „שטערן", וועלכע האבען ערצילט דאס 7. און 8. ארט.

בעת דער פייערונג האט געשפילט דער בלאז-ארקעסטער פון יודישען ארב. ספארט-קלוב „שטערן".

רעזולטאטען פון די „ליגע"-קאמפען אין פוילען

לעמבערג, 27 (טעלעפאניש).
„טשארני" — „ל.ט.ס.ג." 0:0

קראקא, 27 (טעלעפאניש).
„קראקאוויא" — „גארבארניא" 1:2

פויזען, 27 (טעלעפאניש).
„ווארטא" — „ווארשאוויאנקא" 2:4

ווארשא, 27. (טעלעפאניש).
„פאלאניא"—„פאגאן" 2:2
„לעגיא"—„אטיללא" 2:0
„לעגיא"—„אטיללא" 0:1
„גוויאזדא"—„זניטש" 0:2

באקס

„לאדז"—„אונגארן" 12:4
„לאדז"—„בייערן" 7:9
„לאדז"—„בודאפעשט" 8:8

אַ פּאַרפּאַל ביי דער אַרבייט

(ב) דער 28 יעהריגער מאָנטער וולאַדיסלאַוו קענדזשיער נאָוואָט 76), איז ביי דער אַרבייט אויף אַננאַ 1. אַראָפּגעפאַלען פון דער לייטער פון דער הויך פון איין שטאָק, און שטאַרק צושלאָגען געוואָרען.

די פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט די ערשטע הילף.

אָפּגעשניטען אַ האַנד

געוואָלט נעמען אַ ביסעל שעצקע פאַר פערד

(ב) אין דאָרף רוזשיצע האָט געוויילט אויף אורלויב דער זעלנער פון 28 פולק פון קאַניעווער שיסער, טשעסלאַוו קאָוואַלטשיק. נעכטען האָט ער שוין געזאָלט צוריקקעהרען קיין לאָדז אין פולק אַריין, פאַר זיין אָוועקפאָהרען האָט איהם זיין מוטער געבעטען ער זאָל אָנשניידען אַביסעל שעצקע פאַר די פערד. קאָוואַלטשיק איז צוגעגאַנגען צו דער שנייד-מאַשין, אָבער אַזוי אומגליקליך אַ ריהר-געטהון מיט'ן מעסער, אַז עס האָט איהם פערכאַפּט די האַנד און אָפּגעשניטען.

אַ שווער- פערוואונדעטען האָט מען איהם געבראַכט אין שפּיטאַל.

אַ דענקמאַל אין פאַביאַניץ

(ב) דער קינסטלער לובעלסקי, וועלכער האָט אויסגעפיהרט דעם דענקמאַל פון טאַדעאוש קאָשטשיושקע, וואָס וועט שטעהען אויף פרייהייטס-פּלאַץ, אַרבייט איצט איבער אַ גרעסערער ווערק: אַנ'אונאָפּהענגיגקייט - פיגור, פאַר פאַביאַניץ.

די דערמאָנטע פיגור וועט אויסגעגאָסען ווערען פון בראָנז אין די פאַביאַניצער פאַך-שולע. מיט די אַרבייטען זאָל לייטען דער פרעזעס וואַגנער.

פון געריכט

אַ טאַשען-גנב

(ב) אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק אין שטעטישען געריכט איז געזעסען אַ געוויסער יוזעף שטיוואַרעק (לאַגעווניצקאַ 26) בעשולדיגט אַז ער האָט אַרויסגע'גנב'עט אין טראַמוואַי, ביי אַ געוויסען סאַמועל הערשקאָוויטש, זגעזשער 28, אַ פּאָרטפעל מיט 20 זל. און 5 דאָלאַר.

דאָס געריכט האָט פער'משפט שליוואַרעקען אויף 6 חדשים טורמע.

די גרינדער פון ארטאדאקסישען מלמדים-סעמינאר אין לאדז

אין וואַרשאַ האָט זיך מיט אַ פּאָר חדשים צוריק געגרינדעט אַ אָרטאָדאָקסישער מלמדים סעמינאַר, מיט'ן צוועק אויסצובילדען רעליגיעזע מלמדים פאַר די חדרים. בכדי צו פּראָפּאַגאַנדירען דעם געדאַנק פונ'ם דערמאָנטען אינסטיטוט, זענען געקומען קיין לאָדז די גרינדער, די ה"ה י. ל. אָרלעאַן און ג. י. בערלינער, וועלכע וועלען אָפּהאַלטען בעראַטונגען מיט די אגודה-עסקנים.

בריף אין רעדאקציע

געעהרטער ה' רעדאַקטאָר!

מיר בעטען אייך אָפּצודרוקען אין אייער וו' צייטונג פאָלגענדען דאַנק בריף.

מיר דריקען אויס אונזער הערציגסטען דאַנק דער יודישער קהלה אין לאָדז, בעזונדערס דעם ה' חיאל יצחק בערמאַן, ווי אויך די ה"ה נפתלי לעווין און מאיר בושוסטאָווסקי פאַר זייער מיה צו בעזאָרגען אונז אויף יום-טוב פסח מיט עסען און כאָטש אויף עטליכע שעה אונז אָנגעצעהמער געמאַכט אונזער שווערען, אומגליקליכען לעבען אין דעם פרייהייטס-יום-טוב פסח.

די יודישע אַרעסטאַנטען

פון דער טורמע אויף טאַרגאָווע 16

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער

קופאָן

יורידישע אָפּטיילונג

פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

ביים דערלאַנגען אַנ'אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופאָן מיט דער דאַטע פונ'ם טאָג, ווען די אָנפראַגע הערט אָרגאַנגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

T. B. 31 425

אויף אייער אָנפראַגע האָבען מיר שוין איינמאָל אייך געענטפערט, אַז ס'וואָלט פאַר אייך גלייכער געווען דורכצופיהרען די מעלדונגס-פאָרמאַליטעטען אין זדונסקאַ וואָלע ד"ה דאָרט וואו איהר זענט געבוירען געוואָרען.

אויב איהר ווילט דוקא דעם ענין ערלעדיגען אין לאָדז, מוזט איהר קודם כל פאָרשטעלען אַ בעשטעטיגונג פון זדונסקאַ-וואָלער מאַגיסטראַט, אַז איהר פיגורירט נישט אין די דאָרטיגע מעלדונגס-ביכער.

426 אַ לעזער פון פּיעטרקאָווער גאַס:

די פאָדערונג פון הויזווירט איז נישט קיין גערעכטע, ווייל פאַר קיין קאַנאַליזאַציע דאַרף דער לאָקאַטאָר נישט בעזונדער צאָהלען.

427 ל. טשייג:

איהר דאַרפט נישט צאָהלען קיין מיליטער-שטייער ווייל דאָס פערגרעבערען זיך פון אייער קערפערליכען צושטאַנד איז אַ פולל יוצא פון אייער מיליטער-דיענסט.

בערופט זיך אויפ'ן פונקט D אַרט. 1 פון דער פעראָרדנונג פון מיניסטאָרען-ראַט פון 20 יאַנואַר 1930 וועגען מיליטער-שטייער. קוים זענט איהר קוואַליפיצירט געוואָרען דורך אַנ'אַזוי גערופענע מיליטער-דאָקטאָרישע רעוויזיע-קאָמיסיע, דאַרפט איהר זיך בערופען אויפ'ן פונקט E פון זעלבען אַרטיקל און פעראָרדנונג.

428 לעאָן ש.

429 אַנטיגנוס:

430 נומער 36:

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט מעג... פון 3—4 נאָכמיטאָג טיטפערגעגענדיג די צייטונג.

431 קלער:

ס'געהט נישט אין דער צאָל אַרבייטער, ווייל ס'איז בעשטעטיגט אין דער אונטערנעהמונג אין איצטיגען מאָמענט, נאָר ס'בעדייט די צאָל פון די בעשטעטיגטע אין רוב יאָהר. ממילא מעג אפילו איצט אַרבייטען אין ווערקשטאַט נישט מעהר, ווי 3 פערזאָן, קוים האָט אָבער אין משך פון איבער 8 חדשים געאַרבייט מעהר ווי 5 אַרבייטער קומט אייך אומבעדינג אורלויב.

432 ה. ב. פון בעורקאַ יאַסעלעוויטשאַ:

אויב אַנ'אַרבייטער ווערט אַריינגעצויגען אין אַקטיווען מיליטער-דינסט ווערט דער אַרבייטס-אָבמאַך אויטאָמאַטיש אויפגעלעזט אַזוי, אַז ער האָט נישט בלויז נישט קיין רעכט אויף אַ קינדיגונג, נאָר ער פערלירט דעסגלייכען אויך די רעכט אויף אַנ'אורלויב.

433 אַ לעזער פון נאַוואָמיעסקאַ:

אויב ר'האָט זיך נישט געשטעלט צום פּראָצעס, וועט איהר בעקומען צוגעשיקט אַ זאַאָטשני וויראָק. און איהר וועט קענען דערלאַנגען אַנ'אָפּאָזיציע.

איהר וועט זיך אָבער מוזען פערענטפערען, צוליב וועלכע סבות איהר האָט זיך נישט געשטעלט צו דער געריכטס-פערהאַנדלונג.

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן.

גאַסטראָלען פון די אַמעריק. סטאַרס **אַנאַ** און **הײמאַן יאַקובאָוויטש**

היינט, מאָנטאָג, דעם 28-טען, 9 אַ זייגער אין אָוועגד

גרויסע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג פון 1 ביז 2.50

„איהר גרויסער סוד"

אין 3 אַקטען מיט געזאַנג. הויפּט-ראָלען: „ניניאַ"-אַנאַ יאַקובאָוויטש; „זיידעל"-היימאַן יאַקובאָוויטש.

ס'נעהמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאַן, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פאָדערמאַן. מענער: אַריעל, אייזענבערג, באַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, נייהויז, פּאָלאַנסקי, ראַקאָוו.

מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן. בילעטען ביי דער קאַסע פון טעאַטער.

דער מולטי-מיליאָנער טיץ

האט חתונה מיט אנ'ארימער יודישער מיידעל פון רוסלאנד

א גרויסע סענסאַציע איז די בערלינער געזעלשאַפטליכע קרייזע [האָט אַרויסגערופען די פערלאָבונג פון יונגען טיץ, דעם איינציגען יורש פון א געוואַלדיג פערמעגען, מיט א'ן אָרים יודיש מיידעל פון רוסלאַנד.

דער פאַטער פון דער יונגער מיידעל איז גוט בעקאַנט צווישען די רוסישע עמיגראַנטען אין בערלין, ער דינט ביי א גרויסער עמיגראַנטישער אָרגאַניזאַציע אלס אינקאַסענט פון די מיטגלידס-ביטראַגעון און נדבות. זיין פרוי פערנעהמט זיך מיט אויסאַרבייטען „רוסישע סמעטענע" און צ אַנדערע וועלכע האָבען אַצט ביי די דייטשען א גרויסען דערפאָלג.

די עלטערע טאָכטער האָט געאַרבייט אין א גרויסער דייטשער פירמע, די יונגערע האָט שטודירט באַלעט-קונסט אין דער רוסישער שול פון רעוויליער און אין אַרומגעפאָהרען איבער די דייטשע שטעט אלס טענצערין. די עלטערע שוועסטער, וואָס בעהערשט גלענצענד עטליכע אייראָפּעאישע שפּראַכען, און פערנעהמט א זעהר גוטען פּאָסטען, איז קראַנק געוואָרען, און איז אָפּגעשיקט געוואָרען, אויפ'ן חשבון פון דער פירמע, אין די בעסטע סאַנאַטאָריע פון באַרענוויילער, וואו זי איז זיך נאָהענט צונויפגעקומען מיט אנ'עלטערער דאַמע פון קאַרלסרוהע. די דאַמע האָט זעהר ליב געקראָגען דאָס בעשיידענע, פיינע מיידעל. זי האָט אויסגעשריבען פון קאַרלסרוהע איהר זוהן, א גלענצענדען יונגען אַדוואָקאַט וואָס געווינט איצט אַנ'אויסנעמליכע פּראַקטיק. אין גיכען איז געפייערט געוואָרען די חתונה צווישען די צוויי יונגע מענשען.

די יונגערע שוועסטער איז געקומען צופאָהרען צו דער עלטערער צו גאַסט און האָט זיך ביי איהר אין הויז בעקענט מיט'ן יונגען טיץ, דעם איינציגען זוהן פון בעריהמטען יודישען וואַרענהויז-בעזיצער לעאָנאַרד טיץ פון קעלן. דער פאַטער לעבט שוין נישט. דער יונגער טיץ איז אַלזאָ דער איינציגער יורש פון א פערמעגען, וואָס ווערט אָפּגעשאַצט אויף עטליכע צעהנדליג מיליאָן מאַרק. ווי בעקאַנט, האָט

די פאַמיליע טיץ פונאַנדערגעטיילט צווישען זיך די „איינפלוס-ספּערען" אין דייטשלאַנד. הערמאַן טיץ האָט זיך בעזעצט אין בערלין, און לעאָנאַרד האָט געעפענט, חוץ דעם קעלנער וואַרענהויז א גאַנצע רייה קאָלאָסאַלע „וואַרענהייזער" אין די פּראָווינץ שטעט.

כמעט אַלע אַקציעס זענען פערבליבען אין דער משפּחה, און זיי ווערען איבערגעגעבען אין פערזענליכען בעזיץ פון יונגען טיץ. דאָס בעגעגעניש אין קאַרלסרוהע האָט געבראַכט דערצו, אַז טיץ איז אין משך פון 6 חדשים נאָכגעפאָהרען איבער דייטשלאַנד נאָך דער יונגער מיידעל אין אַלע שטעט. וואו זי האָט גאַסטאָלירט; מיט עטליכע טעג צוריק איז מיט דער איינשטימונג פון דער אַלמנה טיץ פאָרגעקומען די תנאים פון איהר זוהן מיט דער מיידעל.

דעם חתנ'ס מוטער האָט אויפגענומען דאָס יודישע מיידעל פון רוסלאַנד מיט אַנ'אויסנאַהמליכער הערצליכקייט און האָט געשאָנקען איהר צו די תנאים אַ'אומגעוועהנליך קאָסטבאַר שניר פערל (פון חתן האָט זי בעקומען אלס מתנה צוויי אויטאָמאָבילען). מאַדאַם טיץ, נישט וועלענדיג „קרעמפּירען" דאָס קומענדיגע ביי פערהייראַטע פּאַרל, האָט זיי כאַננעליינט זיך צו בעזעצען נישט אין אַ הער פּרעכטיגער ווילע, נאָר אין א בעזונדערען פּאַלאַץ אין קעלן, וועלכער ווערט איצט אייליג צוגעפּאַסט פאַר די בעדערפּענישען פון דער יונגער פּאַרל.

די האָכצייטס-רייזע וועט פאָרקומען אויש צו די קאַנאַרישע אינזלען. די עלטערען פון ביידע טעכטער, וואָס זייער עמיגראַנטיש לעבען האָט פּלוצלונג אָנגענומען אַזאַ לעגענדאַרישען כאַראַקטער, פערנעמען זיך ווייטער מיט זייער בעשעפטיגונג דער פאַטער — אלס אינקאַסענט פון די צדקהביטראַגען, די מוטער — מיט אויסאַרבייטען „רוסישע סמעטענע". דער טעלעפאָן אין דער בעשיידענער דירה ברענגט אומענדליך פיל גראַטולאַציעס, און דורכגעמישט צווישען זיי — בעטעללונגען אויף צוואַרך...

צעהן-פופצעהן טויזענד ווערטער

עס ווערט אויסגעארבייט א יודישע טערמינאלאגיע

קיעוו. עס איז פאָרגעקומען די ערשטע זיצונג פון דער קאָמיסיע אויף אויסצואַרבייטען א יודישע יורידישע טערמינאָלאָגיע. אין דער קאָמיסיע זענען פריוויליג אַריינגעטראָטען אַלע קאָנסולטאַנטען פון די יורידישע אָפּטיילונגען ביי די עוויסטירענדיגע פיר אַלגעמיינע שטאָטישע יורידישע קאָנסולטאַציעס און איינע פון די אָרט'גע געריכטס-טוער.

אויף דער ערשטער זיצונג איז בעהאַנדעלט און אָנגענומען געוואָרען דער מעטאָד און די אַלגעמיינע תקנות וועגען שאַפען די יורידישע טערמינאַלאָגיע אין יודיש. אויב אין דער פּראַקטישער אַרבייט זענען פעראַן גרויסע שוועריגקייטען, טאָ־טעגלעכער ווערען דורכגעלאָזט אין די קאָנסולטאַציעס הונדערטער בעגריפען, איז אָבער סיי אין טאָג-טעגלישען און סיי אין אַקאַדעמישען זין וועגן'ג דאָס אויפגעטאָן. אין ראַטען-פערבאַנד זענען פעראַן פיל יורישע פאָלקס-געריכטען, איינע פון זיי האָבען נישט

לאַנג געפייערט שוין דעם 5-יאָהריגען יובילעאום, אָבער עד היום זענען קיין גענויע אַבערזעצונגען פונ'ם געזעץ-קאָדעקס נישט פעראַן (חוץ דעם פאַרמיליעז-קאָדעקס, וועלכער איז די טעג דערשינען). נישטאָ קיין בעשטימטע אַנגענומענע טערמינאָלאָגיע, ווי אויך קיין פּאָפּולערע ליטעראַטור בנוגע די יודישע פאָלקס-געריכטען. דער מאַנגעל אין ליטעראַטור און טערמינאָלאָגיע איז זעהר גרויס. די געריכטע „די פאָלקס-אויספאָרשער, די מיליציע־צירקלען און אַנדערע מלוכהשע און געזעלשאַפטליכע אַנשטאַלטען ווענדען זיך אין דער קאָמיסיע און בעטען מען זאָל זיי בעזאָרגען מיט דער ענטשפּרעכענדיגער טערמינאָלאָגיע.

נאָך א קורצען בעריכט פונ'ם פאָרזיצער פון דער קאָמיסיע האָבען זיך אָנגעהויבען הייסע דעבאַטען וועגען דער פראַגע, אַז זענען געווען אַיינשטימיג, אַז די נויטווענדיגקייט איז אַזוי גרויס, אַז מען טאָר די אַרבייט נישט אָפּלעגען.

דער אוקראַינישער אינסטיטוט פאַר יודישער קולטור האָט א בערגעגעבען אין רשות פון דער קאָמיסיע זעהר א רייכען מאַטעריאַל און דערמ'ט זעהר פערגרינגערט די אַרבייט. די קאָמיסיע האָט זיך אויך פערבונדען מיט דער יודישער צענטראַלער מלוכה-ביבליאָטעק. דער פאָרזיצער פון דעם פערטיידיגער קאָלעגיום האָט אויך צוגעזאָגט מיטההעלפען אין דער אַרבייט פון דער קאָמיסיע און אויך א געוויסע מאַטעריעלע אינטערשטיצונג.

לויט דער ערשטער אָריענטירונג קאָן מען אויסרעכענען, אַז אין דעם יודישען ווערטער-בוך וועט אַריין פון צעהן ביז פופצעהן טויזענד ווערטער.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַראַווירען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נאָכמ. אויך אַ

און לאַמשניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

קליינער פעליטאָן

—:=:—

איש את רעהו חיים בלעו

איהר ווייסט וואָס איך וועל אייך דערצעהלען? מ'שטעהט שוין ווידער אין דער רייה! ס'איז חדש ימינו כקדם.

איהר גלויבט מיר נישט – קאָן איך אייך שווערען ביי באָרד און פאות, אַז איך האָב אַליין געזעהען, בעיני ראיתי!

עס זעהט אויס פונקט ווי אין יענע קלאָגעדיגע מלחמה-צייטען: מ'שטעהט אין דער רייה מיט אַלע הדורים פון הלכות רייה. איינער ניסט, דער אַנדערער הוסט, דער דריטער געניצט, דער פערטער קרעכצט און דער פינפטער וויצעלט זיך... אין מיטען דעריגען הויבט אָן צו רעגענען, לויפט זיך דער עולם פונאַנדער אין די ווינקעלעך. דער רעגען געהט פאַרביי – ק'מען זיך אַלע צוריק צוזאַמען און עס ווערט אַ געאַמפּעריי: דער זאָגט איך בין דאָ געשטאַנען, און דער אַנדערער זאָגט – איך בין גאָר דאָ געשטאַנען. עס קומט צו גרויסע מחלוקת, ביז – ביז – דער זייגער שלאָגט אויס אַזוי פיל און אַזוי פיל, און דער עולם מוז זיך פונאַנדערגעהן, און יעדערער זאָגט זיך צו, אַז מאָרגען איה"ש וועט ער שוין קומען בעצייטענס צו פערנעהמען אַנ'אָרט אין דער רייה, כדי פריהער אָפּגעפערטיגט צו ווערן.

* * *

דער חילוק, רבותי, איז אָבער אַ גאַנץ גרויסער, פון דער רייה, וואָס מ'איז דאַמאָלסט געשטאַנען, אין דער מלחמה - צייט, און די רייהען וואָס מענשען שטעהען איצט. דעמאָלסט איז מען געשטאַנען אין דער רייה נאָך אַ כבר לחם, נאָך אַ ברייטעל, אַ טשוויאַרטקע קאַרטאָפעל, כדי להחיות את נפשו, אָנצושטאָפּען די אייגענע קישקעס, און היינט שטעהט מען אין דער רייה ביים סאָנד אַרויסצונעהמען קלאַוזולעס, אָדער ווי מ'האָט דאָס גערופען פאַר די צאַרישע צייטען „אַ ספּאָלניטעלני ליסטען", כדי יענעם אַרויסצונעהמען די קישקעס...

יאָ, רבותי, אַזוי איז עס, אויב איהר גלויבט מיר נישט, קאָנט איהר זיך מטריח זיין און צוגעהן צום „סאָנד גראָדזקי", וועט איהר זעהן, ווי דאָס זעהט אויס. ווייבער און מענער, יונגע און אַלטע שטעהן אין אַ לאַנגער שורה, און וואַרטען, עס זאָל שוין קומען פאַר זיי די גליקליכע מינוט צו האָבען דעם „איספּאָלניטעלני ליסט" אויף יענעם...

ס'איז שוין באַלד ווי עס שטעהט דאָס דאָרטען געשריבען „איש את רעהו חיים בלעו".

שר של אש

סענסאציאנעלע געשיכטע מיט א יודיש מיידעל

וואס איז געווארען די געליבטע פון א סערבישען העלד

האט געראטעוועט דאס לעבען פון א מאנאך, און ער האט זיך אין איהר פער־ליבט. — ביידע זענען געווארען די פיהרער פון א סערבישער רויבער־באנדע

ווי א וואונדערשעהנער ראמאן איז די פאל־גענדע געשיכטע, וואס די צייטונגען פון סערביע דערצעהלען.

דאס איז א געשיכטע מיט א ראמאנטישער לי־בע פון א פראוואסלאוונעם סערבישען גלח, א מא־נאך, וועלכער איז געווארען א פיהרער פון א רוי־בער־באנדע צוליב א ליבע מיט א שעהנער יודי־שער מיידעל, די טאכטער פון א נ'ארימען דארף־שניידער אין סערביע.

די געשיכטע האט זיך אפגעשפילט צום סוף פונ'ם וועלט־קריג אין דער ווילדער געגענד רא־סשא, נעבען דער גרעניץ פון באסניען. דארטען צווישען פעלזיגע בערג און טיפע פינסטערע וועל־דער, געפינט זיך א נ'אלטער סערבישער קלויסטער מיט'ן נאמען ראטשא.

אין קלויסטער לעבט דער העלד פון דער גע־שיכטע, דער פראוואסלאווער מאנאך, זאכאר, א הויכער מאן מיט לאנגע לאקען, מיט א ברייטער שווארצער בארד און מיט טיפע שווארצע ברענענ־דיגע אויגען. די פויערים פון סערביע ציטערען פאר דעם מאנאכ'ס בליק און פערצעהלען איהם ווי א העלד. דאס פאלק זינגט וועגען איהם לידער, און זיין בילד הענגט אויף די ווענד פון די כא־טעס. א פאלקס־העלד איז דער מאנאך זאכאר גע־ווארען צוליב דער יודישער מיידעל אסתר שימא־ניטש, וועלכע איז אויך געווארען א סערבישע פאלקס־העלדין.

די געשיכטע איז פאלגענדע:

אין יאהר 1917, ווען סערביע איז געווען פערנומען פון די עסטרייכער און שטארק אונטער־דריקט, איז דער מאנאך זאכאר, צוזאמען מיט פיל אנדערע סערבישע נאציאנאליסטישע גלחים, ארעס־טירט געווארען אלס שפיאן און סערבישער פאט־ריאט. מען האט ביי איהם אין קלויסטער געפונען בעהאלטענע וואפען. פאר אזא זאך האט מען דע־מאלס, אין קריגס־צייט, בעקומען טויט־שטראף. דער מאנאך זאכאר איז טאקע פון א פעלד־געריכט פעראורטיילט געווארען צום טויט. מיט געבונדענע הענד האט מען איהם געפיהרט צו דער תליה.

אבער איידער דער תליון האט איהם פער־וואָרפען דעם שטריק אויפ'ן האלז, האט דער גלח געבעטען מען זאל איהם שענקען נאך פינף מינוט צייט צו לעבען, ווייל ער האט עפעס זעהר וויכטי־געס צו זאגען דעם קאמאנדיר, און דער גלח האט דעם אפיציר געזאגט, אז ער וויל די עסטרייכער פאר'ן טויט ווייזען א געהיימען סערבישען וואפען־סקלאד אין די בערג. מען האט דעם גלח נישט געגלויבט. אבער אזוי ווי מען האט נישט געהאט וואס צו פערלירען, האט מען געדענקט אפשר זאגט דער גלח דאך דעם אמת.

האבען איהם א פאטרול סאלדאטען געפיהרט אין די בערג, ער זאל אנווייזען וואו דער געהיי־מער וואפען־סקלאד געפינט זיך. ענטלויפען האט דער גלח נישט געקאנט, ווייל זיינע הענד זענען געווען געבונדען אויפ'ן רוקען, און עסטרייכישע סאלדאטען האבען איהם געהיט מיט געלאדענע ביקסען.

אבער ווען מען איז אנגעקומען אויפ'ן שפיץ פונ'ם בארג, איז דער גלח מיט פערבונדענע הענד פלוצלונג אראפגעשפרונגען אין טיפען פעלזען־טאל.

די סאלדאטען האבען געדענקט, אז דער גלח איז צושמעטערט געווארען אויף טויט, און זיי הא־בען זיך אומגעקעהרט צוריק אין מאנאסטיר.

דער גלח זאכאר איז אבער געבליבען לעבען אין טיפען בארג־שפאלט, מיט א צובראכענעם פוס. ער איז געבליבען ליגען בעוואוסטלאז.

דער פלאץ האט זיך געפונען נישט ווייט פון דעם דארף שובין, וואו עס האט געוואוינט דער ארימער יודישער דארף־שניידער יעקב שימאניטש. די טאכטער פון דעם דארף־שניידער פלעגט אין דעם טאל פאשען קיה.

איינמאל האט דאס יונגע מיידעל געהערט ווי עמעצער א מענשליכע שטימע קרעכצט אין א שפאלט פון א פעלז. צוערשט האט זי זיך דערשראקען און איז אנטלאפען. דאן אבער איז זי נייגעריג געווא־רען צו זעהן, וואס עס טוט זיך דארט. זי איז אראפגעקראכען אין פעלזען־שפאלט און האט דער־זעהן ליגען א פערוואונדעטען מענש מיט א בליי־כען געזיכט און מיט פערמאכטע אויגען.

— וואסער, וואסער, — האט געקרעכצט די מענשליכע שטימע.

דאס מיידעל איז געלאפען צום קוואל, גע־בראכט וואסער אין א חילצערנעם טאפ און געגע־בען דעם מענשען צו טרינקען.

ווען ער איז געקומען צו זיך, האט ער גע־בעטען דאס מיידעל, זי זאל מיט'ן מעסער אויפ־שניידען דעם שטריק פון זייגע הענד. זי האט אזוי געטון. זי האט דעם פערוואונדעטען געפרעגט, ווער ער איז. אבער ער האט נישט געוואלט זאגען. ער האט זי נאר געבעטען, זי זאל קיינעם נישט דער־צעהלען וועגען איהם, ווייל ער איז פעראורטיילט צום טויט. און די עסטרייכישע סאלדאטען וועלען איהם דערשיסען ווען זיי וועלען איהם כאפען.

דאס מיידעל האט קיינעם נישט דערצעהלט, אפילו נישט איהר פאטער. זי איז אויף מארגען ווידער געגאנגען און האט איהם געבראכט עסען און טרינקען.

אויף וויפיל זי האט געקענט, האט דאס יודי־שע מיידעל דעם גלח פערבונדען דעם צובראכע־נעם פוס מיט א שטיק לייווענט צו א שטעקען. אוי'פ'ן דריטען טאג האט דער גלח זיך שוין גע־פיהלט אזוי געשטארקט, אז דאס מיידעל האט איהם בריינאכט געקאנט פיהרען אין דארף.

זי האט איהם אוועקגעפיהרט צו איהר פא־טערס הויז, וואס איז געשטאנען אין עק דארף ביים ברעג פון א וואלד. דער גלח האט געבעטען דעם יודישען שניידער, יעקב שימאניטש, ער זאל איהם ערלויבען זיך בעהאלטען אין זיין הויז, ווייל ביי א יודען איז זיכערער. ביי א יודען וועלען די עסטרייכישע סאלדאטען איהם נישט זוכען.

דער יוד האט איהם דאס ערלויבט. ער האט איהם אויפגענומען זעהר גאסט־פריינדליך און איהם אויך געגעבען וואס ער האט נאר געדארפט, כאטש דער ארימער יוד און זיין טאכטער (קיין פרוי האט דער יוד שוין נישט געהאט) האבען דערביי ריזי־קירט מיט זייער פרייהייט, אדער אפילו מיט'ן לע־בען.

דער גלח האט זיך אויסבעהאלטען ביים יודען אין שטוב, ביז ער איז געזונד געווארען און זיין פוס האט זיך אויסגעהיילט. דאס יודישע מיידעל האט דעם גלח אין דער צייט פון זיין קראנקהייט זעהר אפגעהיט און געפילעוועט. און אזוי ווי זי איז געווען יונג און שעהן, האט זיך דער גלח אן איהר פערליבט.

און איצט האט פאסירט פאלגענדעס: דער גלח האט אוועקגעווארפען זיין גלחות און האט גע־גרינדעט א געהיימע ארגאניזאציע פון סערבישע פאסטוכער און פויערים, וועלכע וואוינען אין די בערג. ער איז געווארען דער פיהרער פון די „האי־דוקעס", א רויבער־באנדע. די „האידוקעס" זענען געווען פאטריאטישע פרייהייטס־קעמפער, און הא־בען דעמאלט געקעמפט געגען די עסטרייכער און געגען די סערבישע פריצים, וואס האבען געהאל־טען מיט די עסטרייכער.

דאס יודישע מיידעל אסתר שימאניטש איז צוגעשטאנען צו די „האידוקעס". זי האט געריטען אויף א פערד אין מענערישע קליידער, מיט א ביקס אויף די פלייצעס. זי איז געווען דעם גלח'ס גע־ליבטע און די צווייטע פיהרערין פון דער באנדע „האידוקעס", וועלכע האבען פערכאפט די בהמות און געלד פון די פריצים און רייכע פויערים אין די דערפער.

די „האידוקעס" פלעגען זיך בעהאלטען אין די שפאלטען פון די בערג און שיסען אויף די עסטרייכישע סאלדאטען.

צוויי מאל איז אסתר געכאפט געווארען פון די עסטרייכישע סאלדאטען. צוויי מאל איז זי שוין געווען פעראורטיילט צום טויט. אבער ביידע מאל האבען די „האידוקעס" מיט'ן געוואלדיגען גלח זא־כאר אין דער שפיץ, נאך לאנגע קאמפען זי בע־פרייט פון דער תליה. דער געוואלדיגער גלח זאכאר און זיין געליבטע זענען געווארען דער שרעק פון די עסטרייכישע סאלדאטען אין סערביע און פון די סערבישע פריצים, אין מיטען נאכט פלעגען די „האידוקעס", רייטענדיג אויף פערד, איבערפאלען די הויפען פון די פריצים און זיי אויסרויבען. זיי האבען פילע פריצים און עסטרייכישע אפיצירען דערשאסען. דאס גערויבטע געלד, פיה און וואפען האבען די „האידוקעס" פערטיילט צווישען די ארי־מע פויערים אין די בערג. די ארימע פויערים זע־נען צו זיי צוגעשטאנען אין דעם פרייהייטס־קאמף געגען די עסטרייכער.

און אזוי זענען דער געוואלדיגער גלח זאכאר און זיין יודישע געליבטע אסתר געווארען די העל־דען פון דער סערבישער פרייהייטס־בעוועגונג.

אז די עסטרייכער זענען צום סוף פון וועלט־קריג ארויס פון סערביע, זענען דער „האידוקען"־הויפטמאן זאכאר מיט אסתר'ן ארומגעריטען אויף ווייסע פערד מיט קרענץ אויף די קעפ. מאסען פוי־ערים האבען זיי אויפגענומען מיט גרויס פאראד, מיט מוזיק אלס נאציאנאלע העלדען.

עס איז נישט בעקאנט, צי אסתר האט זיך גע'שמד'ט און אנגענומען דעם פראוואסלאוונעם גלויבען. אבער זי איז געווען דעם געוועזענעם גלח'ס געליבטע. זי איז געשטארבען פון א געבורט. איהר טויט האט אבער שווער געטראפען דעם „האי־דוקען"־פיהרער זאכאר, אז ער איז צוריק געווארען א פרומער גלח און איז אריינגעטראטען אין דעם מאנאסטיר ראטשא, וואו ער לעבט ביז איצט אלס פערעהרטער „העלד" פון דער סערבישער פריי־הייטס־בעוועגונג.

אין זיין מאנאסטיר־קאמער'ל דערצעהלט מען, געפינט זיך איצט דאס בילד פון דעם יודישען מיידעל אסתר שימאניטש, וועלכע דער גלח און די סערבישע פויערים פערעהרען אלס נאציאנאלע העלדין. דאס פויערים־פאלק אין סערביען זינגט וועגען איהר לידער.

ביידע רעדען טעלעפאניש און זעהען גלייכצייטיג איינער דעם אנדערען

די נייעסטע סענסאציאנעלע ערפינדונג

נ י ו ־ י א ר ק, 24.

צום ערשטען מאל אין דער געשיכטע האט מען געצייגט טעלעוויזיע (ווייט־זעהען) אין פיר'ע ריכ־טונגען: צוויי מענשען זענען געזעסען אין צוויי בער־זונדערע פירלעך איבער א מייל ווייט איינער פון צווייטען, און איינער האט דעם צווייטען געזעהען, און זיי האבען צווישען זיך גערעדט פונקט, ווי זיי וואלטען זיצען איינער אנטקעגען דעם אנדערן און זעלבען צימער.

די אלע פארמען פון טעלעוויזיע וואס מען האט ביז איצט געצייגט, זענען געווען נאר אין איין ריכ־טונג: איין צד האט געזעהן דעם ערשטען, אבער אין דער נעכטיגער דעמאנסטראציע האבען זיך ביידע צדדים געזעהען. די דעמאנסטראציע איז פארגעקומען אין צוויי בעזונדערע ערטער און אין זעלבער צייט. איין דעמאנסטראציע איז פאר־געקומען אין דער געביידע פון דער אמעריקאנער טעלעפאן־ און טעלעגראף־קאמפאניע און די צווייטע דעמאנסטראציע איז פארגעקומען אין דער געביידע פון דער בעל־לאבאראטאריע, דער שטח צווישען די צוויי געביידעס איז יעדענפאלס מעהר ווי א מייל: אבער דער פערהעלטנישמעסיג קורצער שטח צווישען די צוויי פונקטען איז דא נישט וויכטיג, ווייל מען האט געקענט דעם שטח אויסציהען אויף צעהנדליגער מייל און דער רעזולטאט וואלט געווען דער זעלבער.

אין יעדען פון די פונקטען האט מען איינגעלאדען צייטונגס־לייט און געסט, און אין יעדען פונקט אומגעפעהר די זעלבע צאהל. און יעדען פון די פונקטען איז געווען א פירעל אומגעפעהר צוויי מאל אזוי גרויס ווי א געוועהנליך טעלעפאן־פירעל און פירעל איז געווען פינסטער, דארטען איז געשטאנען א געוועהנליכער שטוהל מיט א רוקען און ווינקעל, און אין דעם שטוהל האט זיך איינגע־זעצט דער איינגעלאדענער גאסט.

אין איין פונקט אין פירעל האט געשיינט א בלויע ליכט און בעלויכטען דעם פנים פון דער פערזאן, וואס איז געזעסען אין שטוהל. די ליכט איז געווען זעהר א שארפע, אבער נישט קיין בלענדערנ־דע; עס האט נישט געשטיגען די אויגען. אונטער דעם ליכט איז געווען א קליינער ראהם און ארום איין צאל ברייט און א צוויי צאל הויך. אין דער ראהם האט מען דערנאך געזעהן דאס פנים פון דעם „פארטנער" מיט וועלכען מען האט גערעדט. אבער ווען דאס פנים איז ערשינען, האט עס אויסגעזעהען א סך גרעסער, אומגעפעהר אזוי גרויס ווי א פארטרעט־פאטאגראפיע.

מיין „שותף", דער מאן, וואס איז געזעסען אין פירעל אין דער צווייטער געביידע און מיט וועמען איך האב גערעדט — דערצעהלט א פערטרעטער פון א צייטונג — איז געווען א יונגערמאן, א פארשטעהער פון דער ניו־יארקער צייטונג „סאן". ווען דער מאמענט איז געקומען, האב איך פלוצים דערזעהען זיין פנים אין דער ראם, וועלכע איך האב פריהער דערמאנט, דער פנים איז ערשינען ווי אין א זעהר קלארען קינא־פילם, און מען האט געזעהען יעדען שטריכעלע אין פנים ווי אויף א גוטער פאטא־גראפיע.

מיר האבען זיך בעגריסט און געשמועסט, איך האב נישט אריינגערעדט אין טעלעפאן נאר פשוט געזעסען אין שטול און גערעדט מיט א נער־וועהנליכער שטים, ווי מען זיצט אנטקעגען א מענשען אין זעלבען צימער און מען רעדט, און די אילוזיע איז טאקע געווען אזא, ווי דאס זאל זיצען אנטקעגען מיר א לעבעדיגער מענש, אפגערוקט נישט מעהר ווי עטליכע פוס.

איך האב איהם געצייגט מיין זייגער און ער האט געזעהען ווי שפעט עס איז, און דערנאך האט ער מיר געצייגט זיין זייגער איך האב געזעהען דעם זייגערל, אבער די צייט האב איך נישט געזעהען, ווייל זיין זייגערל איז געווען צו קליין.

מיר האבען גערעדט א צוויי דריי מינוט, דער־נאך האבען מיר זיך אפגעזעגנט און זענען זיך פונאנ־דערגעגאנגען.

די אילוזיע איז געווען א פולשטענדיגע און דער איינדרוק איז געווען א געוואלדיגער א נישט־פער־געסלעכער, דער איינציגער חסרון איז נאר געווען, וואס די צייט איז געווען אזוי קורץ. עס האט זיך געוואלט אזוי זיצען אין שטול און רעדען און רעדען...

פוילישע געלד־פעלשער אין אנטווערפען

פ. ה. שרייבט:

א גרויסע סענסאציע האט אויסגערופען אין אנטווערפען דער פאל, אז מען האט ארעסטירט 4 פוילישע בירגער, 2 מענער און 2 פרויען אלס בעשולדיגטע אין פעלשען פוילישע 20־זלאטי־שיינען.

שוין א לענגערע צייט ווי די פאליציי אין אנט־ווערפען האט געווארפען א חשד אויף א געוויסע וואוינונג, נישט ווייט פון וואקזאל, אז מען טוט דארט עפעס נישט קיין כשר'ע געשעפטען. האט מען געשטעלט דאס דאזיגע הויז אונטער דער אויפזיכט פון געהיים־פאליציי.

די פאליציי האט אויך בעמערקט אפט ארויס־געהן פון דארטען א פרוי, וואס האט שטענדיג געטראגען א נ'אנגעפילטען האנד־ביטעל. נאך לאנגע אפסערוואציעס איז מען געפאלען אויף די שפורען אז די לייט פון דעם פערדעכטיגען הויז האבען צו טון מיט פאלשע פוילישע זלאטעס. מען האט ענדליך ארעסטירט די דערמאהנטע פרוי און נאך צוויי פוילישע בירגער מיט א פרוי. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס זענען צוויי פאמיליעס. נאך א לאנגען פערהער, האט זיך איין פרוי מודה גע־ווען, אז זי פלעגט אוים ברענגען פאלשע פוילישע 20־זלאטי שיינען. זי האט שוין פון לאנג חרטה געהאט פאר אזא נישט עהרליכער ארבייט און האט אוועקגעווארפען אין א הויז, וואס האלט זיך אין בויען א פעקעל פון 40 טויזענד פאלשע זלאטעס. מען האט גלייך געשיקט דארטען זוכען, מען האט אבער דארט גארנישט געפונען. מען האט אויך נישט געפונען אין דעם פערדעכטיגטען הויז קיין שום פאבריקעל פון געלד, אזוי אז עס איז נאך א רעטעניש בי יעדער פאליציי צי קומט דאס געלד אהער פון אויסלענדישער פאלשער פאבריק, אדער דאס ווערט פאבריצירט אין בעלגיען. לויט דער אויספארשונג זאל זיין פערמישט דא נאך א 5־טע פערזאן, וועמענס שולד איז די גרעסטע און וועלכע זאל שוין האבען ענטלאפען פון בעלגיען.

די נעמען ווערען געהאלטען בסוד, הגם אין שטאט געהען ארום פערשידענע קלאנגען בנוגע די ארעסטירטע און זייער פערזענליכקייט.

מען זאגט אויך, אז דא זאלען זיין פערמישט מעהרערע פוילישע בירגער און אז דאס פאלשע געלד קומט קיין בעלגיען דירעקט פון פוילען. דורך דער פערמיטלונג פון גאר הויכע פוילישע בעאמטע.

דערווייל איז דער ארעסט פון די פוילישע געלד־פעלשער אין אנטווערפען א גרויסע סענסאציע און מען ערווארט יעדען טאג נייע ענטדעקונגען און אויפקלעהרונגען פון דער אויספארשונגס־מאכט וועלכע זוכט ענערגיש צו געפינען דעם שליסעל פון דער געלד־אפערע.

פ. ה.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע, צלצ ארפ אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען
נעמט אן פון 2-8 נ.מ. און פון 5-9 אוו.

כעמיש־באקטעריאלאגישע לאבאראטאריע
מאגיסטער ג. שאץ
פעטריקאווער 37, 2. [illegible]
אנאליזען פון קאל, אורין, [illegible]
אפרין־אנאליז — 4.

Ogłoszenie.

Magistrat m. Łodzi niniejszem podaje do wiadomości, że

CENY WĘGLA,

znajdującego się na składach miejskich przy ul. Węglowej No. 3 i 11 Listopada No. 107, zostały z dniem 1 kwietnia 1930 roku

obniżone do zł. 5.85

za centn. metr,. przyczem węgiel można nabywać w dowolnych ilościach. 6374

Magistrat m. Łodzi.

Dr. med.
LAJCHTER
צאהן-כירורג
Chor. szczęk, dziąseł podniebienia,języka pit.
przeprowadził się na ZIELONĄ 9
Ip. front, tel. 149-66
od $1^1/_2$–5 po poł.

Dr. ADAM
GROJGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און װענערישע קראנקע
ין באנאן און ליבאהילאיגסם
נעמט אן פון 4—7 אין אװענד

W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 134-72
נעמט אן פון 6—8 אװענד

די גרעסטע יודישע
גארטען- און ספארט- פערוויילונג
פון הײל-יאהריגען זומער

דעם צווייטען טאג
שבועות
— אין —
העלענאוו
פרטים קומען.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28 tel. 18-31.
קראנקהײטען פון די ביינער, גאלענקען,
פארקרימונגען פון די פלײצעס און גלידער.
אייגענע פראצאהאניע פון ועטאליבע ארטאפעדישע
אפאראטען, און: וקלשדקעס אויף פלאטפוסען, קונסט
נעמט א.ז. נאכמיטאג א. ז. ח. צאהנטעגס פון 5—7 אז

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און הארן-קראנקהײטן
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4—7 אװענד.

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אן פון 10—2 און פון 4—7

Dr. Różaner
הויט, װענערישע קראנקהײטן און מענער-שװאכע
Dzielna (Narutowicza) 9 tel. 128-98
נעמט אן פון 8—10 פריה און פון 5—8 אװענד
װארטע-זאל פאר פרויען.

א בעקוועמע ארט צו שלאפען
פאר אן אנשטענדיגען יונגעמאן אדער פרייליין.
צו ערפאהרען בזשעזשינער 4, ערשטע אפיצינע,
אויפ'ן הויף, װאהנ. 18.

אנ'ארט צום שלאפען
קענען בעקומען 2 אנשטענדיגע יונגעלײט אין א גרוים
זוניג צימער מיט אלע בעקוועמליכקייטען. צו ערפאהרען פולנאצנא 23,
אין קאלאניאל-געשעפט.

א געוועלב
מיט צוויי שויפענסטערס
איז פרייוויררדיג איבערצוגעבען. צו ערפאהרען
וואלבארסקא 23,
ביים ציטונגס-פערקויפער

שרייבען שעהן און שנעל
לערנט אויס דער בעריהמטער
קאליגראף **ל. בערמאן**
אין 15 לעקציעס אויך אויך
אויסגעלערנט גוט שרייבען
א יודישען בריף אין 15 טעג
אפילו דעם, וואס קאן גאר-
נישט שרייבען.
זאחאדזקא 19, פראנט,
1-טער שטאק. 6465

א נייער
פאר א גוטען לוין
ווערט געזוכט
ביים קאמאשען-מאכער
קילינסקיעגא 40
ביי ראטמאפ.

א געוועלב
מיט א שטוב איז פון
זאפארט איבערצוגעבען.
צו ערפאהרען פאנ-
סקא 14, ביים וועכטער

א האנד-נייער
מיט אן אויספרעסער 1-טע
סארט מענער-מאגאזין,
ווערען פון זאפארט גע-
זוכט ביי **גראסמאן,**
קאנסטאנטינער 58

א יונגעל
קען זיך מעלדען ביים
ציטונגס-פערקויפער
פיעטריקאווער 119

עס ווערט געזוכט
אנ'אלטע סאנדאל- מאשין
אפערטען אונטער „א.א."
אין אדמיניסטר. 6486

רעכער
מאשינאווע
ווערען
אויסגענעהט
גארדמאן ציגעלגאס 29

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אװענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר	$4^1/_2$—$5^1/_2$
ד"ר ספרשנער קינדער-קראנקה.	9-11 $4^1/_2$-5
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהײטען	12—2
ד"ר קוביטש הויט און געשלעכטס-קר.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר שמירגעלד נערווען און גײסטיגע קר.	1—2
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהײטען	2—3
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$5^1/_2$

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען חי שטאמלען א.א.
חי פעקען-שטעכן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהל.אינג-
שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויך
פערלעצונגען און שטאט. און לאבאראטאריום תערען
אנאליזען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.
ד"ר לאשינסקי סטאמאטאלאג
צאהן-ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צײן, קראנען, פאמבען א. א. ח.
די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

וויכטיג פאר מיליטער-פליכטיגע
עס איז ארויס פון דרוק
א בוך פון אדוואקאט יאריץ פון ווארשא
וועגען מיליטער-פליכטיגע און פאר רע-
זערוויסטען. צוגענגליכער פרייז.
נאר 20 גראשען
צו בעקומען ביי די ציטונגס פערקויפער
אלטע שטאט 1, וועלניאנש
צעגעלניאנא 37, נעבען אייזען-געשעפט
און פאלודניאווא 2.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט
און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-
לאגישע און נערוועזן-קראנקהײטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער
הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אװענד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראנקהייטען.
ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהײטען
בשטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון
נימט אן פון דער ... פון 3—5 נאכמ.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).
Od niedziela, dnia 20/4 1930 r.
do poniedziałku, dnia 28/4 1930 r.
Dla dorosłych: Dla młodzieży:
KOBIETA NA KSIĘŻYCU
Dramat miłości i nienawiści, zazdrości i wierności na księżycu.
Akcje toczy się na ziemi i na księżycu oraz we wnętrzu międzyplanetarnego statku rakietowego podczas lotu na księżyc.
w rolach głównych:
Gerda Markus i W. Fritsch.
Następny program: „KSIĄŻE STUDENT".

א לאנגיעהריגער געוועזענער
מיליטער-בעאמטער
ערטיילט אינפארמאציעס אין מיליטער-ענינים, גיט
פערשידענע עצות, ספעציאליסט פון ביטעס פאר
איינציגע שפייזערס.
ב. מאן פיעטריקאווער 10

הלא חכמה תקרא, ותבונה תתן קולה
בצדק כל אמרי פי, אין בהם נפתל ועקש,
אשרי אדם שמע לי, לשקד על דלתותי יום יום
איבער דעם זאלסטו נאר קומען אין מיין
רעכטסקאנסולטענטען-ביורא צו ה'
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי-
סענהאפט געשריבען אלערליי ביטעס:
ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפע-
לאציעס, אדוואלאניעס, סלאוזולעס,
זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט
אין פוילען, וועגען דירות אין אורושאגד
ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע
שפראכען. מיט אכטונג
ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

ענטשולדיגונג.
מיר בעטען ענטשולדיגונג ביי אלע קליינ-
הענדלער פון פרוכטען און גרינזע
אויפ'ן גרינעם מארק פאר א שלעכטען אויסדרוק
און פאר בעליידיגונג דעם פאראיין.
מיר פערהאפען, אז קיין בעליידיגונג פון
אונזער זייט וועט מעהר נישט פארקומען.
די ברידער קווארט. 6486

א זעלבסט- שטענדיגער פאכמאן
פון דער שטרימף-בראנזשע, בעקאנט אויף „קאראן"
„מאקסים" און „אירעאל"-מאשינען, זוכט ארבייט,
צוזאמען א ביורא-פאסטען געגען מעסיגען גע-
האלט. ערשטקלאסיגע רעפערענצען. צו ערפאהרען
שענקעוויטשא 15, ביי שימשעוויטש.

חכם מה הוא אומר?
מה העדות והחוקים והמשפטים
אז דו ווילסט וויסען א תירוץ זאלסטו קומען אין די
ביורא „עקספרעס"
וועלכע געפינט זיך אויף פיעטריקאווער 16
און פאלודניאווא 3 אונטער דער אנפיהרונג
פון די ה"ה דרעסלער און סקאטשילאס.
וועלכע זענען בעקאנט אלס ספעציאליסטען פון
מאכען פון פראטעסטען געלד.
ס'ווערט ערלעדיגט זעמטליכע סאנדאווע ספראווס, ווי
קלאטוועל, אויך זאבעזפיעטשעניעס, אונזער ... אויך סקאר-
בעווע און שלעכטע מיליטער-ענינים. ס'ווערען ערלעדיגט
פערשידענע דירות-אנגעלעגענהייטען, א בערופונגען און
פרעמדע שפראכען. געראנטירט פאר רעעלע בעהאנדלונג.
בעמערקונג: פאר אומבעמיטעלטע אומזיסטע בע-
דינונגען טעגליך פון 2—3 נאכמיטאג.
ביורא „EXPRESS", פעטריק. 16, טעל. 168-59

די מעכאנישע
שלאסערײ און שווייסערײ
פיהרט אויס זעמטליכע מאשין-רעפא-
ראטורען, שווייסונגען, צופאסונג פון
מאשינען-טיילען מיט גאראנטיע און
:—: געגען ביליגען פרייז :—:
J. REDER, Łódź
קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניא) 11
פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

Dr. med. H. KRAUSKOPF
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 45, טעל. 113-47
נעמט אן פון 4 ביז 7 אין אװענד.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך.
די אדמיניסטראציע איז אפען ביי טאג און ביי נאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 " " " " " —60 " " " " 4 "
נאכ'ן טעקסט—12 " " " " " —18 " " " " 8 "
אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.